

TRANSCRIPT VAN DE RAADSVERGADERING VAN GEMEENTE WINTERSWIJK
d.d. 1 november 2022

Plaats: Raadzaal, raadhuis, Mevr. Kuipers-Rietbergplein 1 Winterswijk
Begintijd: 19.30 uur
Voorzitter: de heer B.J.J. Bengevoord
Griffier: de heer R.J.F. Jansen
Zaaknummer: 2114707

Raadsleden, aanwezig bij de opening van de vergadering:

Voor Winterswijk: de heer J.H. Hoenink, mevrouw J. Poels-Boland, de heer M.T.D. Roerdink, de heer C. Stermerdink, de heer T.J.M. van Beek (fractievoorzitter)

CDA: de heer G.J.W. Elferdink, mevrouw J.M. van der Vinne, de heer J.S. Vuijk, mevrouw S.W.A. Prinsen (fractievoorzitter)

Morgen: mevrouw E.C.J. van Hees, mevrouw J. Leeftink, de heer A. van Nijkerken (fractievoorzitter)

D66: de heer F.H.J. Deunk, mevrouw M. Schut, mevrouw L. ten Dolle (fractievoorzitter)

PvdA: de heer M. van Eck, de heer W.G.W. Lammers (fractievoorzitter)

Winterswijk's Belang: de heer T.B. Jonker, de heer E.J.W. te Selle (fractievoorzitter)

VVD: de heer N. Morad, de heer C. Sonderen (fractievoorzitter)

Raadsleden, afwezig bij de opening van de vergadering: -

Agenda:

- Opening
- Vaststelling agenda
- Mededelingen

Besprekingsstukken:

1. Eerste termijn programmabegroting 2023-2026

- Schorsing

Transcript:

Opening

De voorzitter: Dames en heren, het is half acht. Ik heet u allen van harte welkom bij de vergadering van 1 november 2022. Ik heb geen berichten van verhindering.

Vaststellen agenda

De voorzitter: Deze raadsvergadering is verdeeld over twee avonden. Vanavond behandelen we de eerste termijn van de gemeenteraad en het college over de begroting 2023-2026 en donderdag 3 november behandelen we de tweede termijn, maar niet voordat wij dan ook op die avond een aantal reguliere raadsvoorstellen zullen behandelen. Er is vanavond geen spreekrecht voor burgers, dat is al geweest op 20 oktober jongstleden, toen hebben inwoners van Winterswijk zich kunnen uitspreken over de gepresenteerde begroting. En zoals we in de vorige raadsvergadering met elkaar hebben afgesproken heeft het college vandaag een besluit genomen over de beleidsregels Taskforce Bestaanszekerheid en deze stukken zijn volgens de afspraak die we toen met elkaar gemaakt hebben bij de vergadering van aanstaande donderdag gevoegd, zodat u daar de komende dagen nog naar kunt kijken en we het donderdag met elkaar in de vergadering kunnen bespreken, waarna die regels dan ook geëffectueerd kunnen worden. Dat alles gezegd hebbende, kunt u instemmen met de agenda zoals die nu voorligt? Dat is het geval, dan stellen we die bij deze vast.

Mededelingen

De voorzitter: Dan gaan we door naar het volgende agendapunt, de mededelingen. Er is maar één mededeling, namelijk dat wij vanavond weer gaan proberen om na ongeveer elk uur te schorsen, om wat mijn communicatieadviseur stoelyoga noemt, maar in ieder geval u allemaal uit te dagen om even op te staan en te bewegen en dan gaan we daarna weer verder.

B. Besprekstukken

B.1 Eerste termijn begroting 2023-2026

De voorzitter: Dat gezegd hebbende, kunnen we volgens mij door naar het volgende agendapunt, de eerste termijn van de begroting. Daarvoor heeft u allemaal een volgorde ontvangen, we beginnen met de grootste oppositiepartij, dan de grootste coalitiepartij, dat wisselt elkaar dan af. U heeft allemaal tien minuten spreektijd. Ik ga u erop wijzen dat u geen technische vragen mag stellen, die heeft u allemaal vooraf kunnen stellen. We hebben met elkaar in het presidium afgesproken dat u elkaar mag interrumperen, maar dat we ook denken aan de volgbaarheid van het debat, dus dat u daar allemaal spaarzaam en sober mee om zult gaan. Moties en amendementen kunnen worden aangekondigd, maar dat kan uiteraard ook in de tweede termijn. Nadat we de eerste termijn aan de kant van de raad hebben afgesloten, zullen we schorsen, waarna het college zich zal beraden op haar eerste termijn en daarna zal de eerste termijn van het college volgen en dan schorsen we de vergadering en gaan wij donderdag verder met elkaar. Dat alles gezegd hebbende, nodig ik de eerste spreker uit en dat is de fractie van Morgen, ik denk de heer Van Nijkerken.

De heer Van Nijkerken: Freek ... Voorzitter, het gaat hier al fout.

De voorzitter: Kijk, nee, dit gaat goedkomen.

De heer Van Nijkerken: We mogen het kennelijk zo doen. Voorzitter, geachte aanwezigen, beste kijkers thuis, vanavond onze eerste reactie op de begroting van de nieuwe coalitie. Een coalitie die in plaats van een zo breed mogelijke basis, een zo groot en stevig mogelijke oppositie wilde hebben. Welnu, de fractie van Morgen heeft dan ook kritisch gekeken naar de begroting. Niet om deze neer te sabelen als een doel op zichzelf, uiteraard niet, maar in het belang van Winterswijk en de toekomst van Winterswijk. Bovendien is er de uitgestoken hand, dus er is nog alle ruimte voor het aanbrengen van verbeteringen en die zijn wat Morgen betreft hier en daar nog hard nodig. Voorzitter, een eerste algemene opmerking is dat de begroting niet erg prettig leest, vinden wij. Het is een bonte verzameling gebleven van stukjes tekst die door uiteenlopende personen zijn geschreven. Bovendien is vrijwel geen enkele doelstelling SMART geformuleerd en geen enkel bedrag voorzien van een onderbouwing, waardoor geen verbanden zijn te leggen tussen beoogde resultaten, geplande inspanningen en benodigde middelen. Verder staat de begroting vol prachtige plannen en voornemens, maar vrijwel nergens worden keuzes gemaakt of prioriteiten gesteld. Dit terwijl in verkiezingstijd de coalitiepartijen nog zo stellig en duidelijk waren. Zo is de harde toezegging van geen nieuw industrieterrein tegenover Obelink inmiddels ingeruild voor een heroverweging en ook de belofte van de kleiput in oude glorie herstellen lijkt een schoolvoorbeeld van 'jao' zeggen, maar intussen iets anders doen. Plannen die nog gemaakt moeten worden zijn vooral weer deelplannen, waarbij het dus maar de vraag is in hoeverre die aansluiten bij andere plannen. We missen een duidelijke missie en visie waarop plannen en prioriteiten kunnen worden uitgelijnd en het waait nu echt alle kanten op, waardoor richting ontbreekt. Voorzitter, in de begroting staat dat de gemeente financieel gezond is. We beschikken over een reserve van ruim 45 miljoen en ook de vooruitzichten voor de komende tijd zijn volgens het college goed. Dat klinkt natuurlijk prachtig, maar tegelijkertijd moeten alle zeilen worden bijgezet om belangrijke doelen te halen, zitten we in een ernstige energiecrisis en hangen boven de economie, de natuur, onze gezondheid en de wereldvrede flinke donkere wolken. Bovendien kan een goede financiële positie zomaar het gevolg zijn van projecten die niet zijn uitgevoerd, maar wel uitgevoerd hadden kunnen of zelfs moeten worden. Of van teveel belasting heffen in een tijd waarin steeds meer mensen, bedrijven en organisaties steeds meer moeite hebben de eindjes nog aan elkaar geknoopt te krijgen. Een gemeente met een gezonde

financiële positie past daarom bescheidenheid en heeft wat ons betreft de plicht om voor het geld zoveel mogelijk terug te doen voor de samenleving, in plaats van het op te potten. De fractie van Morgen vindt het daarom des te spijtiger her en der in de begroting te lezen dat in het sociaal domein vooral maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat mensen een beroep doen op relatief dure voorzieningen, in plaats van oprecht eerst en vooral die mensen te willen helpen. Zo staat in de begroting het volgende, en ik citeer: “We willen dat cliënten meer participeren en voorkomen dat ze gebruik moeten maken van duurdere vormen van ondersteuning. Dat wordt gerealiseerd door een wijziging van individuele trajecten naar een collectieve voorziening, die goedkoper is.” Einde citaat. Voorzitter, wat is er mis met duurdere vormen van ondersteuning, als die effectiever zijn? Wat is hier het doel eigenlijk: hulp bieden of geld besparen? Een ander voorbeeld in hetzelfde rijtje, en ik citeer wederom: “Jongeren hebben de toekomst, preventie voorkomt inzet van duurdere zorg. Door de zorg zoveel mogelijk te normaliseren beperken we de instroom in geïndiceerde voorzieningen.” Einde citaat. Voorzitter, is dit wat de coalitie bedoelt met de Winterswijkse maat? Ook hier lijken het beperken van de instroom en daarmee het besparen van geld belangrijker dan de jongeren zelf. Zoals geld wel vaker belangrijker lijkt dan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken zelf. Zie bijvoorbeeld de woningbouw, die ook op landelijk niveau op zijn minst onvoldoende aansluit bij de behoeften. In Winterswijk praten we al jaren over meer woningen voor jongeren en starters, maar als puntje bij paaltje komt, worden op toch al schaarse plekken toch weer vooral dure huizen neergezet, vaak omdat op die huizen meer winst kan worden gemaakt dan op goedkopere woningen. Dan zijn er opeens geen starterswoningen meer, maar dan noemen we het doorstarterswoningen. Wat de fractie van Morgen betreft gaan we veel strakker de vinger aan de pols houden als het gaat om woningbouw en het invullen van schaarse ruimte in Winterswijk. Graag hierop een reactie van het college. In hetzelfde kader vragen we tevens aandacht voor leegstaande gebouwen en recreatiewoningen op ons grondgebied die al lang geen recreatiewoning meer zijn en best permanent bewoond kunnen worden. Het kan in ieder geval niet zijn dat we maar door blijven bouwen en steeds meer stukken van ons Nationaal Landschap opofferen, terwijl er tegelijkertijd feitelijk een flinke leegstand is op ons grondgebied. Om dezelfde reden is de fractie van Morgen ook al uitermate kritisch op extra bedrijventerreinen in Winterswijk, al helemaal als bedrijvigheid ook elders gevestigd kan worden, zoals op de Laarberg of langs de A18. Wij vinden dat veel regionaler moet worden gedacht en gehandeld en we missen dat volledig in de begroting die nu voorligt. Bovendien is de stelling dat we werkgelegenheid verliezen als we niet uitbreiden op eigen grondgebied natuurlijk flauwekul. Werkgelegenheid in Groenlo of langs de A18 is ook werkgelegenheid. Waar het de fractie van Morgen om gaat is dat er keuzes moeten worden gemaakt en prioriteiten moeten worden gesteld. We kunnen niet en verduurzamen, en het Nationaal Landschap of de natuur in het algemeen overeind houden, en tegelijkertijd onze leefstijl ongewijzigd laten, extra ruimte geven aan bedrijvigheid, woningbouw, toerisme et cetera. De begroting die nu voorligt maakt die keuzes niet, of het moet zijn dat het niet noemen van het Steengroeven Museum in het hoofdstuk cultuur, dat dat een bewuste keuze is. Weliswaar komt het Steengroeven Museum elders in de begroting nog wel even terug, maar dan slechts zijdelings en wordt de terinzagelegging van het ontwerp van de bestemmingsplanwijziging afhankelijk gemaakt van de financiering. Dat laatste is onder andere voor de provincie juist weer een reden om afwachtend te zijn als het gaat om steun voor het Steengroeven Museum, want de provincie vindt dat de gemeente zich nog te afwachtend opstelt. Zo dreigt een prachtig plan voor Winterswijk te sneuvelen in bestuurlijke apathie, terwijl de kansen en meerwaarde op een unique selling point voor de Achterhoek en Winterswijk voor het oprapen liggen. Graag horen we van het college de laatste stand van zaken. Voorzitter, dan tot slot in deze eerste termijn nog een paar laatste punten die we onderbelicht vinden, of die we in ieder geval aan de orde willen stellen in reactie op de begroting die nu voorligt. Bij het optimaliseren van de bereikbaarheid en verkeersdoorstroming van Winterswijk wordt het Vrijheidspark nergens genoemd, terwijl de aanleg van dat park een ingrijpende negatieve impact heeft op de verkeersdoorstroming in een behoorlijke omtrek van dat park, inclusief de bereikbaarheid van ons centrum. Graag horen wij van het college waarom dat is en wat het college gaat doen om hier verbetering in te brengen. Elders in de begroting lezen we dat we risicogericht rioolbeheer gaan invoeren. Voorzitter, wij vinden dat prima, als het maar niet betekent dat kakbuurten dan voorrang gaan krijgen. Op pagina 92 van de begroting lezen wij dat we Winterswijk en Achterhoekse vraagstukken centraal gaan stellen in Europa. Kan het college ons vertellen hoe hier elders in Europa over wordt gedacht? Dan de kleiput. We lezen in de begroting dat we in 2023 verdergaan met de Gebiedsvisie Molenveld en het afdekken van de kleiput als gevolg van

het stopzetten van de verondieping. Voor Morgen is de kleiput een lakmoesproef voor de geloofwaardigheid van deze coalitie en het college, zeker gezien alle prachtige uitspraken en beloftes in verkiezingstijd over herstel van de kleiput in oude glorie, alsook over participatie. Voorzitter, onze fractie heeft mede naar aanleiding van berichtgeving begin oktober over een woedende klankbordgroep kleiput enkele gesprekken gevoerd met leden van deze klankbordgroep. Ze voelen zich door de gemeente aan het lijntje gehouden en zijn met name verontwaardigd over hoe de verantwoordelijk portefeuillehouder in deze met de werkgroep is omgegaan. Graag ook hier een reactie op. Tot slot, voorzitter, verzoeken wij het college ingrijpend meer werk te maken van een andere overheid. Wat er nu staat in de begroting over bestuurlijk Winterswijk doet op geen enkele manier recht aan de landelijke oproep om meer integraal te gaan werken en een sterkere overheidsregie te gaan voeren op allerlei belangrijke maatschappelijke vraagstukken. Morgen wil een krachtiger overheid die de mens en de natuur centraal stelt in plaats van de portemonnee. Een overheid die creatief is, zelf het voortouw neemt en vooral ambities en doelen vooropstelt in plaats van regeltjes. Een overheid, tot slot, die samen met haar inwoners de puzzel legt. Die overheid komt er met deze begroting niet en daarom ook hier graag een reactie op. Tot zover, voorzitter, de eerste termijn van de fractie van Morgen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Nijkerken. Dan nodig ik de heer Van Beek uit om namens de fractie van Voor Winterswijk het woord te voeren.

De heer Van Beek: Voorzitter, raadsleden en aanwezigen, vanavond bespreken wij de eerste begroting van deze nieuwe coalitie in deze nieuwe, jonge raad. Namens Voor Winterswijk wil ik daardoor eerst even kort terugkijken naar het voorgaande halfjaar. Voorzitter, zoals ik al noemde, een nieuwe, vooral jonge raad en ja, zoals ik wel eens hoor, waarschijnlijk de jongste raad van Nederland, en een nieuw college. Een jonge raad, door de Winterswijkers gekozen en waaruit na zeer plezierige en constructieve onderhandelingen dit college uit voortgekomen is. Maar voorzitter, er is nog iets moois voortgekomen uit deze nieuwe raad, namelijk rust in de tent. Op straat word ik door mensen aangesproken met de woorden: mooi dat er weer rust is in de Winterswijkse politiek. Dit is een rechtstreeks compliment aan deze gehele raad en dit college en dit compliment wil ik graag overbrengen aan jullie. Namens Voor Winterswijk hoop ik van harte dat wij samen deze plezierige en constructieve manier van vergaderen de komende vier jaar met elkaar voort kunnen zetten. Voor ons ligt de programmabegroting 2023, de eerste geheel digitale begroting in de Winterswijkse geschiedenis. Voor de zekerheid en als reddingsboei, voor als sommigen van ons zouden verdwalen in dit nieuwe digitale geweld, hebben we op verzoek nog een papieren ruggensteuntje achter de hand mogen houden. Maar voorzitter, deze digibeet kan u verklappen dat mede door de duidelijke uitleg vanuit de organisatie ik dit papieren hulpmiddel niet nodig heb gehad. De verkiezingen en de coalitievorming hebben er bij onze organisatie voor gezorgd dat de voorbereidingstijd voor deze begroting lelijk ingekort werd. Maar voorzitter, organisatie en college hebben samen de schouders eronder gezet met als resultaat dat er een mooie begroting uit de snelkookpan tevoorschijn is gekomen. Een mooie begroting waar natuurlijk een deel van de basis ook door het voorgaande college is gelegd. Een mooi compliment naar de organisatie is hier dan ook welgemeend op zijn plaats. Ga er maar aan staan: te weinig tijd en tegelijkertijd een nieuw college inwijden in begrotingsland. Dank hiervoor. Voorzitter, ik noemde het al, er ligt vanavond een mooie begroting voor. Een begroting waar vooraf ook de oppositiepartijen hun inbreng hebben mogen geven, want samen aan de slag betekent ook dat we het samen moeten doen. Ik wil onze collega's in deze arena dan ook hartelijk danken voor de constructieve inbreng. Ondanks die mooie begroting hebben wij als Voor Winterswijk nog wel onze zorgen. De financiële bomen groeien nog niet tot in de hemel. De onzekere tijden op het huidige wereldtoneel zullen velen van ons hard gaan raken. Over het hoe en of wij dit op kunnen lossen is nog veel onzeker. Ook spelen er veel landelijke problemen, zoals de energiearmoede, de stikstofcrisis, woningtekort en bouwambitie, de huisvesting van vluchtelingen en tekort aan arbeidskrachten in vele sectoren. Dit zou zomaar een onvoorspelbare wending kunnen geven aan de nu nog goede financiële positie van Winterswijk. Dat deze begroting voor veel inwoners ook een lastenverzwaring van ongeveer 35 euro per jaar zal betekenen is in deze tijd geen blijde boodschap. Wij als Voor Winterswijk hebben onze gedachten gepijnigd of en hoe wij deze lastenverzwaring kunnen schrappen en wat er begrotingstechnisch voor ingeleverd zou moeten worden. Wordt het schrappen of uitleggen? Dat is uiteindelijk de vraag geworden bij ons. Voor

Winterswijk kiest voor het laatste, met de belofte dat wij verantwoord met het geld omgaan. De gehele raad, coalitie en oppositie hebben allemaal hun wensen en ambities. Neem als voorbeeld de klimaatadaptatie. De een vindt de voorgestelde bedragen meer dan genoeg, maar voor de ander mag er best een financieel tandje bijgezet worden. Neem bijvoorbeeld het niet aanpassen van de rioolheffing. Dat zou dus betekenen dat er nog minder geld beschikbaar is voor die klimaatadaptatie. Ook de indexering van de ozb schrappen zou als gevolg kunnen hebben dat we via de taskforce minder mensen kunnen helpen die het echt hard nodig hebben in deze moeilijke tijden. De Taskforce Bestaanszekerheid zal voor hen die echt financieel in de knel komen uitkomst moeten gaan bieden, maar zelfs ondanks de goede financiële positie is nu al duidelijk dat dit niet voor iedereen verlichting zal gaan bieden. Met pijn in de buik moeten wij toezien dat we als gemeente de vele noodlijdende mkb'ers niet de hulp kunnen bieden die ze nodig hebben. Voorzitter, we willen het college dan ook verzoeken om daar waar de landelijke reddingsboei niet toereikend is voor deze mkb-ondernemers, toch tot het uiterste te gaan om met de nodige creativiteit binnen de geldende wetgeving te onderzoeken of de gemeente alsnog tijdelijke hulp kan bieden. Het kan en mag niet zo zijn dat deze groep ondernemers door een falende landelijke overheid uit ons straatbeeld gaat verdwijnen. Betreffende het sociaal krachtig Winterswijk kennen wij de opgaven Drempelvrij en Armoedevrij Winterswijk. Voorzitter, achter de schermen zien we dat er hard gewerkt wordt en dat er resultaten geboekt worden, maar voorzitter, de uitwerking blijft voor ons wat ongrijpbaar en onzichtbaar. Wat kan het college doen om hier meer zichtbaarheid in aan te brengen? Wij horen dat graag. Zichtbaarheid en het delen van de successen brengt enthousiasme teweeg, waardoor de spirit ontstaat om op de goede manier verder te gaan. Voor Winterswijk blijft net als velen van u zorgen houden rond het voortbestaan van een volledig SKB. Hier zullen wij ons als gemeente dan ook gezamenlijk met alle ketenpartners sterk voor moeten blijven inzetten. Betreffende cultuur weet u allen hoe Voor Winterswijk in de wedstrijd zit. Voor Winterswijk is ook voorstander van een gezond cultureel aanbod in Winterswijk, maar voorzitter, bij ons is de inhoud belangrijker dan de stenen eromheen. We zien dan ook vol belangstelling uit naar de uitgewerkte varianten van de plannen rond WoooW en de bijbehorende financiële consequenties hiervan. Verder zouden we graag zien dat een organisatie als het Gilde aan kon sluiten bij de museumvisie. Zij doen belangrijk werk betreffende het uitdragen van de bekendheid met ons historisch erfgoed en zijn dus een prima aanvulling en ondersteuning voor onze musea. Wij horen graag van het college of die aansluiting mogelijk is. Ik noemde het al aan het begin van mijn betoog, de vele uitdagingen op landelijk niveau maken het bouwen van voldoende woningen een grote uitdaging voor ons allen. We zien in Winterswijk heel wat mooie plannen van particulieren en ontwikkelaars de raadsagenda passeren. Een rondje door Winterswijk leert ons dat er aan alle kanten op dit moment volop gebouwd wordt. Dat neemt niet weg dat ons ook berichten bereiken betreffende mooie bouwplannen die on hold gezet worden vanwege de gestegen bouwkosten of de krapte op de arbeidsmarkt. Ook bij de gemeente Winterswijk zien we dat bij de vergunningsprocedure het tekort aan juiste vakmensen ons parten speelt. Ook het college is zich hiervan bewust en kijkt hoe hier een passende oplossing voor te vinden is. Voor Winterswijk hoopt dat het nieuw ingevoerde loket LEEF naar een hoger plan getild kan worden, zodat procedures efficiënt en transparant zullen gaan verlopen. Ook de werking van de omgevingsvisie in het buitengebied zullen we duidelijk moeten blijven uitleggen, zodat mensen snappen dat het ene initiatief op een bepaalde plek wel past, maar datzelfde initiatief misschien een kilometer verderop niet passend is. Dat hoort bij deze omgevingsvisie. We moeten ervoor blijven waken en aan blijven werken dat bouwen en wonen voor iedereen betaalbaar is, ook in het buitengebied. Houd procedures waar mogelijk eenvoudig en betaalbaar. Ook bij De Woonplaats zien we mooie bouwplannen op stapel staan. Helaas constateren we dat bij diezelfde Woonplaats de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad langzaam en stroperig verloopt. Er gebeurt eigenlijk helemaal niets op dit gebied. Wat Voor Winterswijk betreft mag het college tijdens het maken van de prestatieafspraken gerust druk op de Woonplaatsketel zetten om versnelling te brengen in het verduurzamen van de bestaande woningen. Het zou een mooie slag zijn als er eind 2023 op alle huurwoningen zonnepanelen zouden liggen. Wat betreft de wijkaanpak zijn we blij dat er nu daadwerkelijk werk gemaakt wordt van de aanpak van de buitenruimte in Winterswijk-Oost. Voor Winterswijk vindt dan ook dat gekoppeld daaraan de wijkaanpak in Oost in de breedste zin van het woord opgepakt moet worden. De beginnende structuren voor bijvoorbeeld een wijkraad zijn er, de spirit is er en de plannen voor de fysieke buitenruimte lopen. Voor Winterswijk verzoekt daarom het college om de in de begroting aangekondigde wijkregisseur direct in Winterswijk-Oost in te zetten. Nu de gang erin zit,

moeten we de vaart erin houden. Daarom hebben wij amendement 2 ingediend. Ons centrum zullen wij moeten koesteren. De afgelopen weken en Duitse zondagen was er weer veel belangstelling voor ons mooie centrum. Het centrum koesteren betekent bij Voor Winterswijk alleen niet dat de financiële grenzen van dit koesteren oneindig zijn. Begaanbaar, betaalbaar, bereikbaar en bruikbaar, dat zijn de vier B's die wat Voor Winterswijk betreft gelden voor bijvoorbeeld de aanpak van de Markt of andere delen van ons centrum. Afgelopen maandagavond hebben we tijdens een constructieve participatieavond over de Markt van vele ondernemers diezelfde boodschap gehoord. Voor Winterswijk vindt dat de gemeente tijdens dit soort participatietrajecten vooraf ook duidelijk aan moet geven wat de financiële consequenties zijn van keuzes die men maakt, dit om te voorkomen dat de verwachtingslat te hoog komt te liggen en projecten financieel ontsporen. Voor Winterswijk hoopt dat het college snel werk maakt van het tijdelijk invullen van de leegstaande panden aan het Weurden. Wij horen graag of daar al een tijdsplanning voor is. Wat betreft de uitdagingen in ons buitengebied zijn wij benieuwd naar de voortgang van de gebiedsgerichte aanpak. De individuele agrariër heeft nog niet echt gevoel bij het verloop hiervan. Kan het college ons een inkijkje geven wanneer die aanpak op het niveau van de Winterswijkse agrariër gaat landen? Dat horen wij graag van u. Dank u wel, voorzitter, dit was mijn inbreng.

De voorzitter: Dan heeft u zich precies binnen de tijd gehouden, dank u wel. Dan gaan we door naar de volgende spreker, dat is mevrouw Ten Dolle namens de fractie van D66.

Mevrouw Ten Dolle: Dank u wel, voorzitter. Terwijl de Achterhoek vanochtend ontwaakte, flitste de Achterhoek aan mij voorbij. Deze algemene beschouwingen schrijvend in de trein, dacht ik aan hoe Winterswijk eruit zou zien als ik weer terug zou arriveren. Zoals veel dagen zie ik de zon opkomen en op de terugweg weer neer gaan. Ik vraag me telkens af, met alles wat we doen in deze arena, op deze plek, zorgt dat voor ontwikkeling dat elke keer dat als ik terugkeer in Winterswijk er iets veranderd is? Iets kleins misschien. Een nieuwe richting binnen de ambtelijke organisatie, of misschien wel bij het college, of de raad. Voorzitter, dit deed me ook aan het denken zetten over wat we nu eigenlijk vanavond in deze politieke arena bespreken. We hebben het hier over de begroting 2023 van onze gemeente. Dat deed me denken aan de documentaire over het bedrijf ASML. Ik weet niet of iedereen hem gezien heeft, maar ik zie gek genoeg veel overeenkomsten tussen ASML en de begroting. Daar hebben ze een unieke machine en daar is ASML ook groot mee geworden. Er werken allemaal slimme koppen aan een deel van de machine. Kleine stukjes worden gebouwd, allemaal kleine boxjes, en er zijn maar een paar mensen die bepaalde boxjes aan elkaar kunnen verbinden. Dat alles maakt één grote, unieke machine. Maar er is geen één persoon in de wereld die de hele machine kent of weet hoe die gebouwd moet worden. Dat is eigenlijk hoe ik de begroting zie: allemaal kleine stukjes, boxen, die aan elkaar moeten worden geknoopt. Maar de vraag is: valt er dan in de totaliteit nog één soep van te maken, of één machine? Voorzitter, en daar liep D66 vast. Er ligt hier een begroting met heel veel boxjes, maar vaak nog lege boxen met allerlei vraagtekens. Ik neem een klein voorbeeld, voorzitter. We waren aan het zoeken naar wat nou de daadwerkelijke subsidie was aan Zwembad Jaspers en wat dat ons nou kost, om zo de verhouding te zien met wat we uitgeven aan cultuur. Denk je dat we hieruit kwamen? Na enig zoekwerk hebben we uiteindelijk het wel gevonden, maar niet in de begroting. Voorzitter, dit zegt wat ons betreft alles. Als wij het niet al kunnen vinden, laat staan de gemiddelde inwoner en laat staan dat zij er dan nog wat van kunnen maken. Voorzitter, de democratie behoeft een debat dat we niet alleen moeten overlaten aan volksvertegenwoordigers, maar met de burgers onderling moeten voeren. De gewenste participatie, want op die manier is er nog hoop voor het behouden van tegenstanders van de politieke status quo en legitimiteit van het democratische proces. Maar met een begroting waar geen soep van te maken is, zelfs voor raadsleden, laten we het debat volgens ons wel weer over aan alleen die volksvertegenwoordigers. Voorzitter, denkkraft wordt over de toekomst heen getild, het mist een effect of een verandering die zo graag wil herkennen als ik terugkom elke dag in Winterswijk. Kijkend naar de toekomst, D66 realiseert zich dat we alle grote besluiten verplaatsen of weer uitstellen. Er komen megagrote thema's aan en keuzes. We moeten heldere keuzes maken, waar wij ook al om volgen bij het coalitieakkoord, maar die nu weer lijken te ontbreken, mijn collega van Morgen noemde het ook al. We schuiven alle grote keuzes naar volgend jaar. Ik wil de raad op hun hart drukken: realiseren we ons wel dat we volgens de begroting volgend jaar keuzes maken op de grote thema's zoals het bedrijventerrein, Boogie Woogie, WoooW, de toekomst van Zwembad Jaspers en de WUH?

Het zijn er nogal wat, voorzitter. De hoekstenen van onze samenleving, de bedrijvigheid, vrijwilligers en de culturele sector. Juist van al deze hoekstenen ligt er nog geen keuze. Het lijkt wel alsof 2023 het heilige jaar van de keuze moet worden. Maar voorzitter, dat doet ons wel denken: waar stemmen wij nu precies voor? We maken geen keuze. Geef ons duidelijkheid. Eerder heb ik al eens gezegd dat het gebrek aan keuzes onzekerheid veroorzaakt en dat is nu precies wat er volgens D66 aan de hand van is met deze begroting. Niet de gewenste olietanker van de heer Wassink destijds, of juist de transparantie waar de heer Van Beek zo naar snakte. Niet dat wij niet zeggen dat het niet transparant is of dat we financieel aan de afgrond staan, maar juist die ondoorgrondbaarheid en ook het gebrek aan heldere indicatoren. Zoals een fractielid van ons zei: het is één grote, vage brij. Dat zorgt ervoor dat D66 nog wel wat punten heeft waar wij graag een helder antwoord op willen, met name op keuzes. Voorzitter, wat kunnen we doen om die samenhang binnen de Winterswijkse gemeenschap te verbeteren, te versterken naar al hetgeen op democratisch niveau? En hoe slagen wij erin om zoveel mogelijk mensen in het gemeenschapsleven te betrekken, hoe verrijken we de geest van onze inwoners? Cultuur. Cultuur vormt het bindmiddel bij uitstek om mensen samen te laten leven en samen te laten beleven. Misschien is niet iedereen zich ervan bewust, maar we hebben een uniek en groot cultureel leven in Winterswijk: het Volksfeest, de musea, de schouwburg, onze toneelverenigingen, onze muziekverenigingen, cultuurverenigingen. Dat zijn de bouwstenen van ons sociaal weefsel en van saamhorigheid. Het middelpunt van ons is wat ons betreft hierin WoooW. Cultuur prikkelt, zorgt voor een brede en open kijk op de wereld en stimuleert burgers in identiteitsbeleving en kritischer zelfbewustzijn. Op die manier zet cultuur ons aan tot maatschappelijke reflectie en daagt het ons intellectueel uit. Die maatschappelijke reflectie is iets waar we altijd naar op zoek moeten gaan, maar in deze begroting, voorzitter, zien wij het gebrek aan durven te kiezen voor cultuur. Voor D66 een ontzettend belangrijk uitgangspunt. Daarom bezorg ik u misschien een flashback van wat destijds de heer Van Beek deed met de schaatsen, maar ik hang vandaag mijn spitzen om. We moeten durven kiezen voor ons cultureel landschap. Boogie Woogie deed een noodkreet in april: als er in december geen keuzes gemaakt worden, dan weten zij niet of zij nog lang door kunnen. Dat vinden wij zorgelijk. Hoe ziet het college dit voor zich? Of moet D66 een amendement indienen om dit toch te bespreken in december? Want het is cruciaal, we kunnen niet wachten.

De voorzitter: Mijnheer Van Beek heeft een interruptie.

De heer Van Beek: Dank u wel, voorzitter. Ik zou mevrouw Ten Dolle willen vragen, want we hebben toch met de gezamenlijke raad een keuzetraject afgesproken voor wat betreft WoooW? Ook daar heeft u mee ingestemd. Ook uw partij heb ik voor de verkiezingstijd heel kritisch horen zijn over de oplopende geraamde kosten voor WoooW. Staat u niet meer achter dat raadsbesluit waar we dat keuzetraject in vastgesteld hebben op de manier waarop wij gevolg gaan geven aan WoooW, of bent u daarin veranderd?

De voorzitter: Mevrouw Ten Dolle.

Mevrouw Ten Dolle: Voorzitter, volgens mij ben ik er juist niet in veranderd, want wat wij toen hebben gezegd is: we moeten nu snel een keuze maken, want anders valt Boogie Woogie om. Wij kiezen duidelijk voor Boogie Woogie. Of dat in welke jas dan ook van WoooW moet zijn, maar wij vinden het belangrijk dat we in december een keuze maken. Want zij hebben ook aangegeven: als we dat niet doen, valt misschien ons muziekonderwijs wel omver. Dat is iets wat we absoluut niet moeten willen. Daar is D66 nooit in veranderd, we hebben destijds ook gezegd: als het wat ons betreft levensbestendig is, dan willen wij daar misschien wel wat extra geld voor uitgeven. Dat is ook het scenario dat wij destijds hebben gekozen, met enige gepaste snelheid, want het heeft wat ons betreft wel te lang geduurd om die keuze te geven, Boogie Woogie wacht al jaren op een keuze van de raad. Dat duurt wat ons betreft te lang, dus wij zeggen: haal dat naar december. Vandaar dat ik, u mag ze ook een keer lenen, misschien dat spitzen u ook passen. Vandaar dat wij hier vandaag op deze manier staan, u had mij geïnspireerd met uw speech toen. Voorzitter, nog een ander punt. We willen het nog even hebben over de veiligheid van onze kinderen, onze leerlingen. U weet dat ik net begonnen ben in het onderwijs en ik kan het iedereen aanraden om een periode mee te draaien op een school. Want die leerlingen prikkelen mij om strijdbaar te zijn voor de toekomst, maar hierdoor voel ik ook meer de noodzaak dan ooit om na te denken over hun veiligheid. Eerder stelde ik al

vragen in Winterswijk over de meldingen van onveiligheid van leerlingen, van docenten, van omwonenden en van ouders rondom het GKC. Wij vroegen daarmee om ruimte voor een jeugdboa. Voorzitter, daar willen wij dan ook in de tweede termijn een motie voor indienen om de extra boacapaciteit die aangekondigd is in de begroting te gebruiken voor een jeugdboa, minimaal één, wat ons betreft het liefste zelfs twee. Ik vraag u daarbij, naast de reguliere werkzaamheden van een boa of een jeugdboa, aandacht te hebben voor mediawijsheid. Hoe gaan we met elkaar om op social media, hoe gaan we jongeren wendbaar en weerbaar maken op de sociale platformen? Dan voorzitter, nog even kort, participatie. Het college heeft van tevoren gevraagd om bij de raadsfracties op te halen wat zij belangrijk vinden. D66 was huiverig, want gaan we de discussie of het debat dan platslaan en doen we het dan niet meer in de raad? Integendeel, was het antwoord. We willen juist aan goede participatie doen en het samen doen. D66 gaat een experiment nooit uit de weg. Hierbij was van D66 wel de eis om op zijn minst daar notulen van te maken, als bijlage op te nemen in de begroting en hier een reactie op te ontvangen wat het college heeft gedaan met die input. Maar voorzitter, even serieus. Dit proces was echt ten treure. Als je participatie serieus neemt, wat misschien wel je codewoord is in je coalitieakkoord, dan mag er op zijn minst verwacht worden dat er serieus wordt omgegaan met wat de input is van de fracties, vergt dat een goede voorbereiding en degelijke vastlegging en een duidelijk verwachtingskader. Degelijke vastlegging, daar was geen sprake van. Maar gelukkig nam het college het serieus om dit aan te passen, waarvoor dank. Maar wat is er nu mee gedaan? We hebben echt werkelijk waar geen idee. Kan het college aangeven wat er nou daadwerkelijk met de input van D66 is gebeurd in de begroting concreet? Want wij beginnen de burger inmiddels wel te begrijpen. Wij weten eigenlijk niet wat erger is: schijnparticipatie of geen participatie. Doe het goed, of doe het niet. Voorzitter, afsluitend een paar woorden. D66 is dus nog steeds op zoek naar de samenhang van de begroting. Waar stemmen we nu concreet voor, en wat gaan we nou doen om ervoor te zorgen dat het duidelijk wordt? Zo missen wij heldere indicatoren als het gaat om het behoud SKB, of op preventie. Denk aan inzet op een visie zoals WachtVerzachtters, of een bijdrage in de ontwikkeling van een regionaal spoedplein. Langetermijnvisie en keuzes voor onze planeet en onze leefomgeving, dus op duurzaamheid. Maar breder nog, over de hele begroting hebben wij oprechte twijfels wat we donderdag gaan stemmen. Zolang ik en mijn medefractiegenoten niet kunnen uitleggen waar we nu concreet voor stemmen of welke keuzes we nu daadwerkelijk maken en wat de consequenties daarvan zijn, kunnen wij geen ja zeggen tegen deze toekomst. Ons democratisch bestel mag nooit bestaan uit een vage brij of onduidelijkheid. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Ten Dolle. Dan gaan we naar de volgende fractie, de fractie van het CDA. Mevrouw Prinsen.

Mevrouw Prinsen: Voorzitter, leden van de raad, overige aanwezigen en mensen thuis, het CDA heeft uitgekeken naar deze begroting. Het sluiten van het coalitieakkoord was het begin, nu is het tijd voor de uitvoering. Bij het beoordelen van de begroting hebben we gekeken of de punten uit het coalitieakkoord zijn verwerkt en of het college hiermee met inwoners, organisaties en de gemeenteraad samen aan de slag kan. Daarnaast hebben we als CDA ook ideeën die goed zijn voor Winterswijk. Bij het maken van de begroting is het college bij alle fracties geweest om wensen en ideeën op te halen. We hebben ook een terugkoppeling gekregen over hoe de inbreng is verwerkt. Het CDA heeft deze uitgestoken hand zeer gewaardeerd. Daarnaast wil het CDA dank uitspreken aan de ambtelijke organisatie voor het beantwoorden van al onze vragen. Vanaf 2023 krijgen we meer geld van het rijk. In de vorige begrotingen waren een aantal bezuinigingen ingeboekt, deze bleken onhaalbaar. Gelukkig is het nu mogelijk om deze bezuinigingen terug te draaien, zoals voor Vereniging Het Museum en Zwembad Jaspers. Daarnaast zijn we blij dat de crisisbijdrage die sportverenigingen moesten betalen nu definitief van tafel is. Ook de uitgaven die we doen voor de huisvesting van de Winterswijkse basisscholen zijn nu op een reguliere manier in de begroting verwerkt, in plaats van via het opnemen van een reserve. Dit vindt het CDA positief, het geeft een realistischer beeld van hoe onze uitgaven ervoor staan. Voor Zwembad Jaspers en de herinrichting van de Markt bijvoorbeeld is nog niet duidelijk wat de kosten zijn en ook de geplande 6,5 miljoen voor WoooW is hoogstwaarschijnlijk nog niet voldoende. De begroting laat voor de komende jaren nog wat ruimte zien, zodat er ook mogelijkheden zijn om te investeren. Daarbij is wel blijvende aandacht nodig voor onze schuldenpositie, want als bijvoorbeeld de rente op onze leningen met een procent zou stijgen, dan levert dit direct 800.000 euro aan extra uitgaven op. Daarnaast komen we in economisch

onzekerdere tijden waar vervolgens ook een uitkering van het rijk weer mee samenhangt. Het CDA vindt het goed om eerst plannen wat meer te onderbouwen en uit te zoeken, voordat er bedragen aan worden opgenomen in de begroting. Dit geldt zowel voor uitgaven als voor bezuinigingen. Tegelijkertijd zit daar voor het CDA wel een keerzijde aan. Wij snappen dat plannen maken tijd kost en dat het college net aan het werk was, in de zomervakantie, toen deze begroting werd gemaakt. Het CDA wil wel graag zien dat de komende tijd meer plannen concreter worden, zodat we bij de kadernota een beter zicht hebben. Ook de geformuleerde doelen en indicatoren zijn nog niet allemaal SMART genoeg. Dit maakt het controleren van het college door de raad, of om als college te schuiven met middelen binnen een programma lastiger. Hoe is het college van plan om hiermee om te gaan, met dat schuiven met name? Tijdens de campagne heeft u van ons regelmatig 'met elkaar, voor elkaar' gehoord. Dit betekent een sterke samenleving waar problemen niet alleen door de overheid of de markt worden opgelost, maar door de samenleving, met betrokken inwoners, verenigingen en organisaties, bedrijven en de overheid samen. Wij zien dit ook in de begroting terugkomen. Een mooi voorbeeld hiervan is het opstellen van de omgevingsvisie voor de bebouwde kom en de toekomstvisie voor Winterswijk. Wij hopen dat veel Winterswijkers zullen meepraten en meedenken of en waar we met Winterswijk naartoe willen. Maar we zien het ook in het Platform Armoede en de gebiedsgerichte aanpak voor een goede toekomst voor ons buitengebied met landbouw. Nadenken over de toekomst van Winterswijk is mooi, maar veel inwoners hebben op dit moment hun handen vol aan de zorgen van alledag. De gevolgen van de coronacrisis, sterk gestegen prijzen voor energie en levensonderhoud en te weinig beschikbare en betaalbare woonruimte. Met het taskforceplan gaan we proberen de grootste financiële nood op te vangen, we zullen het daar donderdag uitgebreider over hebben. Inwoners die hulp nodig hebben moeten weten waar ze terecht kunnen. De Post zal de komende tijd voor meer Winterswijkers een plek zijn waar ze zich zullen melden. In de begroting lezen we dat er voor de Post een nieuwe visie komt. Het CDA is een groot voorstander van de Post en we zouden het graag een impuls geven. Wij vinden een combinatie met de WUW een idee dat een nader onderzoek verdient. Het CDA vindt het belangrijk dat iedereen mee kan doen in de samenleving. We zijn daarom blij met de meedoenregeling voor volwassenen: 150 euro voor inwoners die het zelf niet kunnen betalen, om zo toch mee te kunnen doen bij bijvoorbeeld een vereniging. Het CDA wil graag dat er een overzicht komt van activiteiten waar inwoners de meedoenregeling aan kunnen besteden. Is het college bereid om samen met verenigingen en instellingen een dergelijk overzicht op te stellen en dat te verspreiden? We zien in de begroting dat het komende jaar de keten rondom bewindvoering zal worden geëvalueerd. Bij andere gemeenten zien we experimenten waarbij de gemeente zelf de schuldhelpverlening verzorgt. Het resultaat is dat inwoners sneller uit de schuldhelpverlening zijn. Wil het college deze optie meenemen bij de evaluatie? Bij 'met elkaar, voor elkaar' denken we natuurlijk ook aan vrijwilligers, mensen die zich belangeloos inzetten voor een ander, een vereniging of de samenleving. Het CDA heeft daar enorm veel waardering voor. We zien dat veel vrijwilligers, bedrijven en organisaties zich ook hebben ingezet om de Oekraïense vluchtelingen een warm welkom te geven, bijvoorbeeld bij het regelen van de huisvesting en het zorgen dat de school snel van start kon gaan. De coördinatie van dit alles lag op verzoek van de gemeente bij de WUW, hierdoor kostte dat minder ambtelijke capaciteit. We hebben van de voorzitter van de WUW begrepen dat de onkosten door de gemeente zijn vergoed, maar dat er geen vrijwilligersvergoeding is verstrekt. Het CDA wil dat het bij taken die in opdracht van de gemeente worden uitgevoerd en waar anders ambtelijke capaciteit mee gemoeid zou zijn, naast de onkostenvergoeding ook geld voor een vrijwilligersvergoeding wordt gegeven. Is het college hiertoe bereid? Mocht het college hier geen toezegging op kunnen doen, dan zijn wij voornemens om hiervoor een motie in te dienen in de tweede termijn. Voor wat betreft het aantal beschikbare en betaalbare woningen is het nu voor veel inwoners al lastig om een woning te vinden. De prijzen zijn te hoog om te kopen en de reactietijd voordat een sociale huurwoning is gevonden loopt op. Door de prijsstijgingen van bouwmaterialen en energie wordt het bouwen van woningen steeds duurder. De vraag is of de doelgroep de woning nog kan betalen. De kans is groot dat er meer druk komt op de bestaande woningvoorraad. Begin van dit jaar nam de gemeenteraad een motie aan over een huisvestingsverordening. Met zo'n verordening komen meer huurwoningen beschikbaar voor inwoners uit de Achterhoek en voorkomen we dat goedkopere woningen worden opgekocht door beleggers en vervolgens voor hogere prijzen weer worden verhuurd. In de begroting zien we dit aspect niet terug. Kan het college aangegeven wat de status is van die motie? Als we kijken naar de openbare ruimte, zien we dat er een actualisatie komt van het wegenbeheersplan. Het CDA is

benieuwd of de planning voor het onderhoud hierdoor gaat veranderen. Voor de riolering gaan we naar risicogestuurd werken. De levensduur van de riolering zal hierdoor beter benut worden. De grote vraag is natuurlijk: hoeveel gaan we hier nou mee besparen, wanneer kan het college ons dat inzicht geven? Minder ik en meer wij. Wij willen ons inzetten om samen Winterswijk mooier en prettiger te maken, waarbij iedereen mee kan doen. We zijn blij met de positieve en constructieve sfeer in de raad en we zien ernaar uit om met alle partijen in de raad tot goede plannen te komen om deze begroting uit te gaan voeren. Met elkaar en voor elkaar.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Prinsen. Dan gaan we naar de fractie van WB, de heer Te Selle.

De heer Te Selle: Voorzitter en collega's, zoals zojuist al gememoreerd bespreken we vanavond de begroting voor de komende vier jaar. Een hele kluit om door te worstelen, of het nu in Pepperflow of op een blad papier was. Maar in ieder geval dank aan de ambtelijke organisatie en het college voor de heldere uiteenzetting en beantwoording van onze vragen. Deze begroting is de vertaling van het coalitieakkoord en biedt daardoor helaas niet veel nieuwe inzichten of koerswijzigingen, zoals we ook in juni al hebben aangegeven bij de behandeling. Nu kan het college nog de lintjes doorknippen van de ambities van het vorige college. Met deze begroting in de hand vragen we ons af wat het college de komende jaren gaat doen. Lintjes knippen zit er in ieder geval volgens ons niet meer in. Het ontbreekt aan visie en ambitie – het is al eerder gememoreerd – en goede plannen worden gecancelled of in de ijskast gezet. Ook opvallend vinden wij dat het vorige college altijd fors bekritiseerd werd op hun gevoerde financiële beleid en nu maakt dit college zelf een goede sier met hoe goed Winterswijk er financieel wel niet bijstaat. Wij vatten het samen met: de gemeente zit er warmpjes bij, maar laat de inwoners in de kou staan. De begroting zelf. Een begroting die door goed beleid van vorige colleges veel financiële ruimte biedt. Een begroting die de onze had kunnen zijn, indien er wel durf, visie en ambitie was getoond. Een begroting die wellicht binnen een paar maanden door de actualiteit alweer achterhaald is en een begroting waar we ook nog wel wat op- en aanmerkingen over hebben. Ik licht er een paar uit. Duurzaamheid komt er erg bekaaid af in deze begroting. Veel verder dan het nogmaals benoemen van de al bestaande doelstellingen om voldoende duurzame energie op te wekken voor een energieneutraal gebouwde omgeving in 2030 gaat het niet. Het is een lastig onderwerp, je maakt er wellicht geen vrienden mee, maar juist de huidige energiecrisis noopt tot een krachtige en effectieve aanpak. Door de hoge energieprijzen vloeien er grote hoeveelheden geld weg naar elders. Door veel meer in te zetten op duurzaam opwekken op lokaal niveau blijft er in ieder geval een deel van die gelden in Winterswijk. Zet, vinden wij, agrarische gronden, die hoe dan ook vrij gaan komen vanwege de stikstofproblematiek, om naar de zonnevelden en pak daarin zelf de regie. Of zoals laatst door een lokale duurzame energieondernemer aangegeven in de krant: hebben we nog de luxe om tegen windmolens te zijn? Winterswijk's Belang zegt: nee. Een windmolen produceert met gemak voor vierduizend huishoudens stroom, dat zet pas zoden aan de dijk. Ze hebben maar een beperkt grondbeslag en er is maar één locatie in Winterswijk, bij Gaxel, waar ze geplaatst kunnen worden, dus we hebben het ook niet over een enorme inbreuk op ons landschap. Echter, veel verder dan evalueren van het moratorium op windenergie komt dit college helaas niet komend jaar. Dan, zoals al eerder genoemd, de ruimte voor extra woningbouw. Daar vallen we vrijwel stil. Het college zet volledig in op inbreiding in plaats van uitbreiding. De opsomming van lopende en nieuwe projecten lijkt hoopgevend, maar het betreft alleen maar al bestaande en vaak al jaren lopende plannen. Daar zit nu net de crux. Om een woningbouwplan van redelijke omvang te realiseren zijn jaren van voorbereiding nodig, minimaal een jaar of vijf, schatten we zo in. Zoals het college zelf ook meldt in deze begroting, blijven we met het aantal nieuwbouwwoningen per jaar al fors achter bij het landelijk gemiddelde. Door nu af te zien van het onderzoek naar woningbouw op het Tuunterveld verliezen we kostbare tijd. Je maakt plannen voor de toekomst, niet voor volgend jaar. En hoe valt dit te rijmen met de toezegging van de Regio Achterhoek om 8000 woningen, nog los van de 3500 daar bovenop die de regio zichzelf toedicht, voor 2030 te realiseren in het landelijke plan om de woningnood aan te pakken? Aantallen van deze omvang vragen per gemeente om forse locaties die we niet gaan vinden door alleen maar in te breiden. Nog los van de ruimte die we in de kern ook nodig gaan hebben voor onder andere die klimaatadaptatiestrategie en de groenstructuurvisie. Of gunt het college al deze woningbouw aan onze wellicht ambitieuzere buurgemeenten in de regio? Zonder extra woningbouw trekt Winterswijk geen nieuwe inwoners aan, groeien we niet, vergrijzen we eerder en verworden we uiteindelijk tot

een slaapdorp en kunnen we ons onderscheidende hoge voorzieningenniveau niet meer in stand houden. We staan er als gemeente dus gelukkig financieel goed voor en daar wordt dankbaar gebruik van gemaakt in deze begroting. Dit geeft ons de mogelijkheid om bijvoorbeeld Zwembad Jaspers fors extra te subsidiëren, waarover we donderdag nog te spreken komen. Wij vinden het dan ook onbegrijpelijk dat er toch diverse lastenverzwaringen worden voorgesteld. De voor de burgers meest herkenbare zijn natuurlijk de hogere ozb, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Het gaat ons juist om het signaal dat het college daarmee afgeeft. Bij de voorheen al genoemde extra subsidie voor Zwembad Jaspers vragen we geen enkele tegenprestatie en komt de kachel wat lager zetten niet eens ter sprake, tegelijkertijd krijgt onze burger van alle kanten signalen en oproepen om zich voor te bereiden op barre tijden en de broekriem aan te halen. Zoals we net al aangegeven hebben, de gemeente Winterswijk zit er warmpjes bij, maar we laten onze inwoners in de kou staan. Wij hebben daarom voor de tweede termijn een amendement in voorbereiding waarmee we alle Winterswijkers tegemoet willen komen. Voorzitter, ik sluit af. Het motto van dit college is dan wel 'samen aan de slag', maar door alles samen te doen gaan we verzanden in heilloze compromissen, gaan we geen lastige en soms pijnlijke besluiten nemen, gaan we ons hoofd niet meer boven het maaiveld uitsteken, gaan we een nieuwe toekomstvisie maken zonder echte visie, gaan we wel proberen om angstig iedereen maar te vriend te houden en niemand voor het hoofd te stoten, gaan we pappen en nathouden, maar we gaan niet aan de slag.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Te Selle. Dan gaan we naar de fractie van de Partij van de Arbeid, de heer Lammers.

De heer Lammers: Voorzitter, een filmpje dat ik de afgelopen maanden vaak heb voorbij zien komen – misschien mede ingegeven door mijn partijkleur – is de bijdrage van Joop den Uyl tijdens de algemene beschouwingen van 1986. Den Uyl sprak hier over de dreigende tweedeling in de samenleving. Hij gebruikte hier de beeldspraak van twee steden, één in het licht en één in het donker. "Men ziet alleen diegene die in het licht staat, diegene in het donker ziet men niet." Wanneer de huidige berichtgeving volgt, dan zou je het idee kunnen krijgen dat we nu enkel in het donker verkeren. We waren nog maar net uit een lockdown vanwege de coronacrisis of er brak een oorlog uit. Een oorlog met verschrikkelijke gevolgen, in de eerste plaats voor de mensen in Oekraïne zelf. Voor zij die hun land moeten ontvluchten. Maar indirect ondervinden ook wij in Winterswijk de gevolgen van deze oorlog. Er wordt onderdak geboden aan vluchtelingen uit Oekraïne, Winterswijk laat zien waar het sterk in is. Inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties staan klaar om mensen te ondersteunen die dit enorm nodig hebben. Winterswijk laat haar hart zien. Indirect ondervinden Winterswijkers ook de gevolgen door middel van enorme prijsstijgingen. De energierekening gaat door het dak heen en de wekelijkse boodschappen lijken per keer steeds duurder te worden. Een steeds grotere groep mensen heeft moeite om rond te komen, aan het eind van het salaris is steeds een stukje maand over. We zijn blij dat het college deze problemen ook inzielt en voortvarend te werk gaat door middel van het noodpakket dat voorligt vanuit de Taskforce Bestaanszekerheid. Deze tijden vragen om snel handelen en dat is gebeurd. Echter, juist deze tijd waarin alles donker lijkt, vraagt om specifieke aandacht voor zij wiens bestaanszekerheid al langere tijd wordt bedreigd. De Partij van de Arbeid ziet een politiek voor zich die zich met name richt op mensen die al veel langer in het donker stonden. Er is een grote groep die al jaren op het randje leeft qua financiën. Mensen die jaar in, jaar uit elke keer als ze bij de supermarkt in de rij staan even gauw via internetbankieren hun saldo checken om er maar zeker van te zijn dat zij het moment voor zijn dat de pinautomaat geen saldo zou kunnen aangeven. Mensen die al jaren keuzes moeten maken tussen een lidmaatschap bij de sportvereniging of een keer een uitje in het weekend met de kinderen. Armoede slaat keihard in op de bestaanszekerheid van mensen. Winterswijk heeft als doelstelling om in 2040 armoedevrij te zijn. Er is een platform opgezet waarin organisaties samenwerken, er zijn verschillende bijeenkomsten georganiseerd waar goede ideeën zijn uitgewisseld. De wil is er, de basis ligt er, nu is het tijd voor actie. Nu komt het aan op politiek die met structurele maatregelen komt om ervoor te zorgen dat 2040 zonder armoede ook echt een realistische doelstelling blijft. De Partij van de Arbeid ziet in de begroting die voorligt een sociale begroting waarmee het college het belang van bestaanszekerheid onderstreept. We zijn blij met de wijze waarop het college concrete keuzes maakt ten aanzien van de bestaanszekerheid. Om er één te noemen: er wordt werk gemaakt van een Winterswijkpas waarop onzichtbaar extra regelingen en aanbiedingen voor bepaalde

doelgroepen kunnen worden aangeboden. De Winterswijkpas heeft oog voor de schaamte die rondom armoede helaas nog steeds heen hangt. Hoewel we graag van dit stigma af willen en ook moeten, hebben we helaas te dealen met deze realiteit. Wanneer de Winterswijkpas eraan kan bijdragen dat mensen meer mee kunnen doen aan onze Winterswijkse samenleving, dan bereikt het haar doel. De Partij van de Arbeid vindt het van levensbelang dat de Winterswijkpas gepaard gaat met een breed aanbod. Het moet de deuren richting cultuur en sport echt openen voor mensen. Wij vernemen graag van het college hoe zij de omvang van de Winterswijkpas voor zich ziet. Daarbij is de Partij van de Arbeid blij om te lezen dat de meedoenregelingen worden uitgebreid naar volwassenen. Wanneer het gaat over gelijke kansen, dan richt het zich vaak op jeugdigen en de rol van het onderwijs. Gelijke kansen houden echter niet op bij het bereiken van volwassenheid. Iedere Winterswijker moet, ongeacht leeftijd, telkens weer de kans krijgen om deel te nemen aan de Winterswijkse samenleving. Wij schrijven niemand af. Voorzitter, verder is de Partij van de Arbeid blij met de introductie van de basisbanen. Na succesvolle voorbeelden uit Rotterdam en Groningen zijn we enthousiast dat we hiermee ook in Winterswijk aan de slag gaan. Dit is een wens die de Partij van de Arbeid al langere tijd had en ik zal uitleggen waarom. Werk is van groot belang voor mensen om mee te kunnen doen in de samenleving. Inkomen is natuurlijk enorm belangrijk, maar werk betekent zoveel meer. Het zorgt voor een gevoel van eigenwaarde, je doet sociale contacten op. Bij de basisbaan gaat het wat de Partij van de Arbeid betreft om volwaardige banen met een fatsoenlijk loon en veel impact voor de maatschappij. Er is op dit moment veel zinvol werk dat blijft liggen in Winterswijk, omdat de markt het niet oppakt. Er hangt geen verdienmodel aan. Extra handen in buurthuizen, het verrichten van klussen bij sportverenigingen, onderhoud aan speeltuinen, om maar wat zaken te noemen. Wij zijn benieuwd of het bij de invulling van de basisbanen ook mogelijk is om de link te leggen met andere beleidsterreinen. Zo zien wij werk liggen in de wijken waar de inzet van basisbanen van sterke toegevoegde waarde zou kunnen zijn. Is het een idee om de inzet van basisbanen als mogelijkheid mee te nemen in de plannen die zullen worden opgezet door de nieuwe wijkregisseur? Overigens ook een initiatief dat de Partij van de Arbeid ten volle ondersteunt. Basisbanen richten zich zoals gezegd op werk dat nu blijft liggen in de samenleving. Laten we ons richten op initiatieven die wij met zijn allen van belang vinden, maar waar helaas nog te vaak handen tekortkomen om het te kunnen uitvoeren. Ik denk dat we met zijn allen vele voorbeelden kunnen noemen, laten we dat ook doen als de plannen rondom de basisbanen concreet gaan worden. Laten we zorgen dat de basisbaan echt een initiatief wordt waar heel Winterswijk iets aan heeft. Voorzitter, daarnaast zou ik nog aandacht willen vragen voor een onderwerp dat in coronatijd ook meermaals is genoemd door mensen hier in de raad en wat volgens de Partij van de Arbeid direct raakt aan het gevoel van bestaanszekerheid van mensen, namelijk mentale gezondheid. Met name jongeren hebben de afgelopen jaren nogal wat klappen te verduren gehad. De coronacrisis zorgde ervoor dat zij niet naar school konden en dat het verdere sociale leven stil kwam te liggen. Dit heeft een flinke knauw gegeven aan de ontwikkeling van jongeren. We mogen niet onderschatten welke invloed dit nu nog heeft en nog zal hebben voor hen. Juist deze wetenschap maakt het extra belangrijk om lokaal oog te blijven houden voor de mentale gezondheid van inwoners. Het is een lastig thema, maar laten we het in ieder geval blijven benoemen. Mentale gezondheid moet een onderwerp zijn op de politieke agenda. Het moet net zo gewoon zijn om een gesprek te voeren over mentale gezondheid als dat het is om over een enkelblessure te praten die je hebt opgelopen met voetbal. De huidige maatschappij is erg gericht op succes en het laten zien van dit succes. Dit kan juist een extra gevoel van falen met zich meebrengen wanneer je het idee hebt dat je achterblijft ten opzichte van de successen van anderen. We zien grote wachtlijsten bij psychologen en andere hulpverleningsinstanties. Dit vergroot de noodzaak voor laagdrempelige, lokale vormen van ondersteuning. Als we het hebben over preventieve zorg, dan moeten we het in onze ogen juist hebben over mentale gezondheid. We zijn benieuwd hoe het college hier een impuls aan wil geven. Wellicht kunnen ervaringsdeskundigen op dit terrein van waarde zijn door middel van buddytrajecten. Is het college bereid om hiernaar te kijken? Voorzitter, ik kom tot een afsluiting. De Partij van de Arbeid staat ervoor om mensen die het gevoel hebben in het donker te staan ...

De voorzitter: Mevrouw Ten Dolle heeft een interruptie.

Mevrouw Ten Dolle: Dank u wel, voorzitter, het duurde even. Ik vind het heel mooi, de oproep die u doet over mentale gezondheid. In de algemene beschouwing die wij net als D66 hebben gehad heb

ik u ook het voorbeeld genoemd van de WachtVerzachters. Dat is juist zo'n overbrugging voor mensen die op die wachtlijsten staan, want dat is een heel zorgelijk fenomeen helaas. Hoe kijkt de PvdA daartegenaan, is dat ook een initiatief wat u bedoelt waar u het college toe oproept, kunnen we daar misschien elkaars samenwerking in vinden?

De voorzitter: Mijnheer Lammers.

De heer Lammers: Ik denk dat dit in ieder geval iets is waar we samen naar moeten kijken, omdat dit echt iets is wat de Partij van de Arbeid ook ziet gebeuren. Kijk, een voorbeeld, als je een blessure opdoet of je breekt je been, dan kun je meteen terecht bij de spoedeisende hulp, maar als jij in psychische zorg zit, ja, dan is het heel vaak: bel na het weekend maar terug. Dus dit is echt iets waar we elkaar in vinden en denk ik ook het over moeten hebben, want het is echt iets wat achterblijft. Dus bedankt voor uw vraag in ieder geval. De Partij van de Arbeid staat ervoor om mensen die het gevoel hebben in het donker te staan zich gehoord te laten voelen. Dit is in deze turbulente tijden van levensbelang. We moeten voorkomen dat we mensen onderweg verliezen. Zoals geschetst, zijn er vele redenen mogelijk waarom mensen het contact met de samenleving kunnen verliezen. Het gebrek aan een inkomen, het niet kunnen meedoen met sport en cultuur, het niet hebben van een baan, het niet kunnen vinden van een betaalbare woning en het gevoel dat je mentaal kopje onder gaat. Voor de Partij van de Arbeid hebben al deze zaken te maken met bestaanszekerheid en met de kansen die je hebt om je leven in te richten zoals jij dat wil. Wij zien de oplossing in structurele maatregelen om de bestaanszekerheid te waarborgen. Men ziet alleen diegene die in het licht staat, diegene in het donker ziet men niet. De Partij van de Arbeid wil alles op alles zetten om dit blijvend te doorbreken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Lammers. Dan gaan we afsluitend naar de fractie van de VVD, de heer Sonderen.

De heer Sonderen: Dank u wel, voorzitter. Geachte inwoners van Winterswijk, leden van de raad en leden van het college. "De gemeente is financieel gezond", een zin die trots in de inleiding van de begroting prijkt. Maar wat betekent dat eigenlijk? Vandaag is het aan ons als raadsleden om de eerste begroting sinds de gemeenteraadsverkiezingen van begin dit jaar te behandelen. Dit is altijd een goed moment om zicht te krijgen op de doelen die de coalitie en het college hebben voor de komende vier jaar. Hoeveel geld komt er in Winterswijk binnen, en waar geven we het aan uit? Al eerder dit jaar gaf de VVD aan blij te zijn met een aantal doelstellingen die het gemeentebestuur stelt en ook in deze begroting zien we ze weer terugkomen. Zo zoekt het college nog steeds naar locaties om een woningbouwopgave te realiseren en daarnaast is de ambitie voor een bedrijventerrein overeind gebleven en zijn de ontwikkelingen rondom WoooW en de energietransitie nog altijd gaande. Maar hier begint onze kritiek. Woningbouw, bedrijventerrein en cultuur. Van geen van deze sectoren is nog duidelijk welke kant dit college op wil. Maar er is meer gaande waar de VVD niet blij van wordt. Helaas krijgen we dit jaar, na alle uitdagingen die de coronacrisis op onze inwoners, bedrijven en verenigingen afgeworpen heeft, te maken met een nieuwe internationale crisis, de energiecrisis. Iedere maand is het weer een uitdaging voor onze inwoners en organisaties om hun maandelijks begroting rond te krijgen. Maar wat lezen de Winterswijkers in de krant? De gemeente Winterswijk is financieel gezond, er zit namelijk 47 miljoen euro in de algemene reserve, 11 miljoen euro meer dan vorig jaar. Financieel gezond is goed en helemaal in tijden van crisis, maar wij vragen ons af of we niet te gezond zijn. Geld dat in de zak van de gemeente zit, zit immers niet in de zak van onze inwoners. We zijn er als gemeente niet om winst te maken, maar om maatschappelijke doelen te realiseren. Maar waar haalt het college het geld eigenlijk vandaan? Nou, vooral bij onze inwoners. De financiële druk op Winterswijkers neemt toe, maar dit college kiest ervoor om de lokale lasten te laten stijgen. De afvalstoffenheffing neemt toe, de rioolheffing gaat omhoog en de prijs per kubieke meter water stijgt, en als klap op de vuurpijl gaat ook de ozb nog omhoog. Dit alles terwijl het college trots is dat de gemeente er financieel goed voorstaat. Het is voor ons een verrassende keuze, omdat Voor Winterswijk vorig jaar nog openlijk het standpunt innam dat de gemeente niet aan haar inwoners dacht dat de WOZ-waardes zo waren gestegen, terwijl, nu Voor Winterswijk zelf in het college vertegenwoordigd is, praktisch hetzelfde gebeurt door de ozb te laten stijgen. Onze inwoners betalen in de supermarkt al meer voor hun boodschappen en nu ook nog eens enkel voor het feit dat ze in

Winterswijk wonen. Bovendien dachten wij dat de rioolheffing niet zou stijgen dit jaar. Uit de begroting op pagina 63 blijkt van wel. Kan de wethouder nogmaals uitleggen hoe dit zit? En bovendien, waarom kiest de wethouder ervoor om de lastenverhoging door te voeren, terwijl de gemeente er ook zonder die verhoging financieel gezond voorstaat? Welke doelen dient dat, en welke afwegingen zijn er gemaakt om tot deze beslissing te komen? De inflatie om ons heen laat ons bovendien achter met nog meer vragen, bijvoorbeeld over WoooW, waar nog altijd 6,5 miljoen euro voor gereserveerd is, terwijl de bouwkosten hard gestegen zijn. We vragen ons bijvoorbeeld sterk af of dit deel van de begroting dan nog wel realistisch begroot is. Bovendien is er nog steeds geen duidelijke keuze gemaakt over WoooW. Wanneer komt die? De ketenpartners zijn echt aan duidelijkheid toe inmiddels. Dan woningbouw. Eerder haalde ik aan dat de VVD blij is dat het college bezig is met de woningbouwopgave. De VVD krijgt echter nog te weinig zicht op waar het college mogelijkheden ziet om deze woningen te realiseren. De komende jaren moeten er 900 woningen bij komen in Winterswijk om de nog steeds overvolle woningmarkt te ontlasten. Een ambitie waar ook het huidige college en de huidige coalitie hun handtekening onder gezet hebben. Het is echter gebruikelijk om bij een woningbouwopgave 130 procent van het aantal te realiseren woningen te plannen, omdat een deel van de plannen niet of nooit tot ontwikkeling zal komen. Er moeten dus 1170 woningen gepland worden. Hoeveel locaties heeft het college hiervoor in beeld? Denkt de wethouder deze 900 tot 1170 woningen allemaal te kunnen realiseren binnen de bebouwde kom, en zo ja, waar ziet het college deze ruimte? Acht de wethouder het haalbaar dat deze 900 tot 1170 extra woningen kunnen samengaan met de vergroening van de openbare ruimte en de realisatie van extra ruimte voor bedrijven binnen de bebouwde kom? In dat geval zouden we graag, zoals eerder aangehaald is, een overall visie willen zien van hoe dit alles binnen de bebouwde kom past. Een idee van de heer Wassink en de heer Van Beek zelf van vorig jaar. Als de 900 tot 1170 woningen niet binnen de bebouwde kom passen, aan welke locaties denkt het college dan bij het ontwikkelen van nieuwe woonwijken buiten de bebouwde kom? Wederom ontbreekt hier de duidelijkheid. Verder is de gemeente Winterswijk onderhevig aan een aantal problemen die groter zijn dan Winterswijk alleen. Zo lezen we bijvoorbeeld over de tekorten op de ambtelijke capaciteit, waardoor de realisatie van plannen onder druk komt te staan. Dit is uiteraard erg zonde. De tekorten roept vragen op bij ons. Wat doet de gemeente op dit moment concreet anders dan eerder om het personeelstekort in de organisatie op te lossen? Vindt het college ook niet dat hierin de samenwerking met de Regio Achterhoek wellicht nog meer opgepakt moet worden? En waarin wil het college zich onderscheiden bij de werving van personeel ten opzichte van andere gemeenten? Over personeel gesproken, ook bij de Winterswijkse Uitdaging, de WUu, speelt een kwestie omtrent de inzet van werkrachten en de eventuele verhoging van hun subsidie. Wat vindt de wethouder van het verzoek van de WUu om hun subsidie te verhogen, en welke afspraken over activiteiten heeft de gemeente precies met de WUu, en waar zou het college ruimte binnen de begroting voor eventuele verhoging van hun subsidie zoeken? Ook als we kijken naar de bedrijvigheid hebben wij nog wat vragen. Er gaan op dit moment geluiden dat de gemeente in gesprek is over de aankoop van de steenfabriek. Gaat dit ten koste van de achttien hectare industriegrond die op dit moment gezocht wordt, en kan de wethouder al een inschatting geven wat het opnieuw bruikbaar maken van zo'n terrein eventueel kost? Ook zijn wij benieuwd of het college bezig is met het zoeken naar andere locaties, want ook hier ontbreekt de duidelijkheid. Voorzitter, de gemeente Winterswijk is financieel te gezond. Investeer in woningbouw en durf daarbij buiten de lijntjes te denken. Investeer in bedrijven en het belangrijkste, investeer in onze inwoners. De lage en middeninkomens moeten steeds vaker de eindjes aan elkaar zien te knopen en in sommige gevallen lukt dat niet eens. Zorg dat de begroting van de inwoners en de begroting van de gemeente er financieel goed voorstaat, er is namelijk echt wel ruimte om inwoners nog meer tegemoet te komen. Blijf vooral met de voeten in de klei staan en maak alstublieft keuzes. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Sonderen. Daarmee sluiten we de eerste termijn aan de kant van de raad af en stel ik voor om te schorsen voor 35 minuten. Dan roep ik u vast op om wat te staan en te bewegen, want dan heeft u weer een uur gezeten. Ik schors voor 35 minuten.

Schorsing

De voorzitter: Dames en heren, ik heropen de vergadering en dan geef ik als eerste het woord in de eerste termijn van het college aan wethouder Metaal.

Mevrouw Metaal-ten Dolle: Voorzitter, dank u wel. Ik wil starten met het geven van de complimenten aan de ambtelijke organisatie voor het opstellen van de begroting. De tijd was kort, halverwege juni werden we geïnstalleerd en in de zomermaanden zijn wij allemaal druk geweest met de begroting. Na die tijd, op 19 oktober, heeft de ambtelijke organisatie u ook voorzien van heldere uiteenzetting van de technische vragen die jullie hebben en ook deze dagen staan zij tot uw beschikking als u informatie wilt weten voor moties of amendementen die u wilt indienen. Voor de kijkers thuis is het dus goed om te weten dat de begroting wordt opgesteld in de zomermaanden en in slechts enkele maanden is het financieel perspectief van inwoners, organisaties en ondernemingen onzekerder geworden. U gaf het zelf ook al aan, hè, in uw eerste termijn: wat is de reden waarom wij toch ervoor hebben gekozen om de ozb te verhogen? De ozb is gefixeerd en wij hebben ervoor gekozen om alleen de indexering door te voeren van drie procent. Niet alleen onze inwoners hebben te maken met stijgende lasten, maar ook de gemeente heeft te maken met stijgende lasten. Veel inwoners zullen het beperkte bedrag kunnen betalen en we hebben daarnaast ook een noodfonds opgericht voor inwoners die in financiële problemen zijn gekomen of komen door de hoge energiecrisis. De gemeente staat er goed voor, het is vanavond een aantal keer gezegd. We hebben een forse algemene reserve. Het is goed om te weten dat die algemene reserve niet liquide hebben, ons vermogen zit met name in de stenen. Als wij een beroep willen doen op die algemene reserve, zullen wij hiervoor financiering aan moeten trekken. Financiering kost ook geld, maar we willen ook een schuldenpositie hebben die behapbaar is en blijft. Na verwerking van het coalitieakkoord is er sprake van een structureel sluitende begroting 2022-2025. In de begroting ziet u in 2026 het zogenoemde ravijnjaar. De septembercirculaire leert ons dat het ravijnjaar van 2026 wordt doorgeschoven naar 2027 en ik kan u dus nu al vertellen dat in de eerste bijstelling van de begroting in het voorjaar het jaar 2026 er positiever zal uitzien. De begroting biedt gelukkig ruimte om te investeren in Winterswijk, we willen dan ook verder kijken dan het komende jaar of de komende jaren. Om Winterswijk aantrekkelijk te houden volgen we twee sporen. Net in de eerste termijn hebben we veel geluiden gehoord over het ontbreken van een visie, over samenhang, over integraliteit. Met deze visie gaan we wel degelijk aan de slag. In de begroting 2023 is een bedrag opgenomen waarmee wij een langetermijnvisie voor Winterswijk willen ontwikkelen, een visie 2040. Wellicht heeft u zelf al een helder beeld hoe Winterswijk zich wat u betreft zou moeten ontwikkelen. Het beeld, de stip op de horizon zou wat ons betreft in gezamenlijkheid met onze inwoners moeten worden gevormd en we willen u hier als raad ook nauw bij betrekken. De onderwerpen waar de gemeente zich mee bezighoudt ... (*audio valt weg*) Doet die het nog? Ja. En variëren van alles in de grond tot vele meters in de lucht en van noodzakelijke zorg tot gewenste sport- en culturele voorzieningen om ons leven aangenamer te maken. Maar hoe verhoudt het een zich tot het ander in de toekomst? Wat is onze positie in de regio, naar welk doel werken we toe, welke ambities hebben we? Voor welke keuzes en uitdagingen staan we, en hoe gaan we daarmee aan de slag? Wat voor gemeente willen wij zijn in 2040? Het college gaat er wel degelijk mee aan de slag en dat doen we door middel van het maken van een integrale visie met uitvoeringsplannen die hierop aansluiten, financieel haalbaar zijn en een organisatie die haar dienstverlening hierop aanpast. Met het ontwikkelen van deze visie maken we in 2023 een start. Het andere spoor om Winterswijk aantrekkelijk te houden is het uitvoeren van het coalitieakkoord. Integraal werken, een integrale visie, ik noemde het zojuist al. In het kader van integraal werken starten we in 2023 met een pilot voor een wijkregisseur. Dat is iemand die snel en goed verbinding kan leggen tussen onze inwoners en onze ambtenaren van het sociale en fysieke domein. Het streven is om wijkbewoners mee te laten denken en zelf met initiatieven te laten komen om hun leefomgeving te verbeteren. Op het gebied van cultuur zijn ook vragen gesteld. Wij zetten ons in om het huidige muziek- en cultuuraanbod in stand te houden. In december komen we met een voorstel naar de raad voor wat betreft het cultuurgebouw binnen de gebiedsontwikkeling WoowW. In december komen we ook met een voorstel naar de raad omtrent Boogie Woogie. In de eerste termijn werd de suggestie gewekt dat Boogie Woogie op het punt van omvallen staat en dat dat al heel snel zal volgen. Maar ik kan u meedelen dat ik periodiek overleg heb met de directie van Boogie Woogie en dat zij ook met de subsidie die is opgenomen in de

begroting volgend jaar uit de voeten kunnen. Voor in december is het de bedoeling dat we voor de langere termijn een besluit nemen.

Mevrouw Ten Dolle: Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Ten Dolle.

Mevrouw Ten Dolle: Ik wil heel even kort interrumpen, want volgens mij gaan er nu twee dingen door elkaar. Wat D66 gezegd heeft is dat er in april aangegeven is door Boogie Woogie zelf dat er in december duidelijkheid moet komen. In de begroting staat dat als het gaat over ons cultuuronderwijs, dat we daar pas in januari over zouden spreken, dus vandaar de verwarring en vandaar ook de vraag: moeten we daar niet in december al over hebben? Ik ben heel blij dat het college nu aangeeft dat we dat dus nu in december gaan doen, maar ik heb niet de suggestie gewekt dat als we niet in december dat gesprek voeren, dat Boogie Woogie morgen omvalt. Het enige wat ik heb gezegd is dat dat de noodkreet is geweest in april en dat wij dat ontzettend belangrijk vinden dat we het dan ook in december bespreken. Dus dank daarvoor.

De voorzitter: Wethouder Metaal.

Mevrouw Metaal-ten Dolle: Helder. Zoals aangegeven komen we in december met een voorstel naar de raad voor Boogie Woogie en we zijn veelvuldig in gesprek, dus ook goed op de hoogte van wat er op dit moment allemaal speelt en welke zorgen er zijn. De partijen die op dit moment zijn betrokken bij het Museumconvenant zijn niet in beton gegoten en we gaan dan ook graag in gesprek met Het Gilde om te kijken op welke manier de huidige partijen en Het Gilde elkaar kunnen versterken. Er zijn ook een aantal vragen gesteld over de organisatie. Wat doen wij om de krapte, om voldoende capaciteit te hebben binnen de organisatie om onze plannen uit te kunnen voeren? We zijn onlangs gestart met een Binden en Boeien-traject voor onze medewerkers. Daarnaast werken we aan doorontwikkeling van de organisatie zodat we ook slimmer gaan werken en dus ook sneller en efficiënter zaken kunnen oppakken. Regionaal is er een recruiter aangesteld wie ons gaat helpen werven en we hebben ook gezamenlijke wervingscampagnes binnen de regio om mensen te trekken. Daarmee hopen we onze plannen zo goed mogelijk en zoveel mogelijk te kunnen uitvoeren. Dan kom ik aan het eind van mijn eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel. Ah, mevrouw Prinsen.

Mevrouw Prinsen: Ik heb een tweetal vragen aan de portefeuillehouder, want in mijn termijn heb ik gevraagd hoe het college, omdat natuurlijk niet alle doelen en indicatoren heel SMART zijn en dat gaat ook om kunnen schuiven binnen programma's, hoe het college daarmee om wil gaan.

De voorzitter: De wethouder.

Mevrouw Metaal-ten Dolle: Wij hebben op voorhand niet de intentie om te schuiven binnen programma's. Mocht dat nodig zijn om doelen haalbaar te maken, dan zullen wij binnen de programma's kijken of en waar daar ruimte voor zit. Voor wat betreft de indicatoren, dat zou ik een mooi agendapunt vinden voor de volgende financiële raadscommissie om dan eens tien punten uit te diepen hoe we de indicatoren SMARTer kunnen maken.

De voorzitter: Mevrouw Prinsen.

Mevrouw Prinsen: Dank u wel. Mijn tweede vraag gaat over, dat agendapunt neem ik dan maar even ter harte voor wat betreft de voorzitter van de raadscommissie. Mijn tweede vraag is, die integrale toekomstvisie voor Winterswijk, die start in 2023. Wanneer is de visie beoogd klaar te zijn?

De voorzitter: De wethouder.

Mevrouw Metaal-ten Dolle: Wij willen het participatietraject van de toekomstvisie 2040 combineren waar mogelijk met de omgevingsvisie 2040. Op de omgevingsvisie zit een deadline van december 2024, dus twee jaar de tijd. We hebben daardoor ook ruim de tijd om in 2023 echt wel uitgebreid aan participatie te doen en wij streven ernaar om de toekomstvisie ook eind 2024 op te leveren.

De voorzitter: Mevrouw Prinsen.

Mevrouw Prinsen: Begrijp ik dan goed dat die toekomstvisie waar dit college nog mee aan de slag wil, dat dat dus nu nog twee jaar gaat duren?

De voorzitter: De wethouder.

Mevrouw Metaal-ten Dolle: Ja, dat begrijpt u goed, want het is ook een visie voor de langere termijn en een zorgvuldig proces waarbij iedereen goed mee kan denken vinden wij daarin belangrijk.

De voorzitter: De heer Van Beek heeft een interruptie.

De heer Van Beek: Voorzitter, dank u wel. Mevrouw Metaal, dank u wel voor de duidelijke uitleg. We hebben ons amendement aangekondigd over wijkregisseur. Heeft u daarnaar gekeken en kunt u daar al een kleine toelichting op geven wat u daarvan vindt?

De voorzitter: De wethouder.

Mevrouw Metaal-ten Dolle: Ik heb daarnaar gekeken, ik begrijp de intentie achter het ingediende amendement om te starten in Winterswijk-Oost, omdat daar ook al een werkgroep is opgericht. Dat biedt ook kansen, want dan kunnen we sneller aan de slag en hoeft er geen uitgebreid onderzoek plaats te vinden in welke wijk we starten. Een risico daarbij is dat er misschien wel een andere wijk in Winterswijk is wie het op dit moment harder nodig heeft, maar als pilot lijkt het me wel een geschikte locatie om daar te beginnen. Verder was in het amendement ook een tekstvoorstel opgenomen en daar vind ik dat we wel moeten gaan uitkijken dat we de goede verwachtingen wekken bij de wijkbewoners van Winterswijk-Oost en daar zou ik eigenlijk aan willen geven: ik ben bereid om daar te starten en dat we daarbij het participatiekader hanteren zodat we de verwachtingen op een juiste manier kunnen managen.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder. Geen reacties meer? Dan dank ik u en geef ik het woord aan wethouder Wassink.

De heer Wassink: Dank u wel, voorzitter. Beste raadsleden, kijkers en luisteraars thuis, voordat ik inga op enkele specifieke vragen vanuit de verschillende fracties, wil ik kort ingaan op een drietal speerpunten uit mijn portefeuille voor het komend jaar en die geven deels ook al antwoord op een aantal vragen, dus dat lijkt me een mooie introductie. Als eerste speerpunt het buitengebied. In de begroting kun je lezen dat het college in 2023 veel energie gaat zetten op het buitengebied. Dat doen we in de eerste plaats met de gebiedsgerichte aanpak, of met het programma Vitaal Platteland. Rond de jaarwisseling hopen we dan ook een intentieverklaring te kunnen ondertekenen met het waterschap, met de provincie en ook met de WCL, heel belangrijk voor het draagvlak in het gebied. Dit moet de basis leggen voor een gebiedsplan voor de komende jaren waarin we de kansen en uitdagingen die er liggen in ons buitengebied integraal gaan oppakken. Dus een plan samen met alle partners in het buitengebied en dat voortbouwt op alle inspanningen die de afgelopen jaren, misschien zelfs wel decennia al zijn gepleegd in ons buitengebied. Wat dat betreft bouwen we voort op een hele mooie traditie van de WCL en samen met al die partijen die daarin zitten is er al heel veel gebeurd, dus daar bouwen we op voort. In het buitengebied willen we in 2023 ook forse stappen zetten op een aantal belangrijke projecten, onder andere Terra Temporalis en de kleiput. Daar werd om een update gevraagd en daar ga ik zo meteen ook even wat dieper op in. Daarnaast willen we samen met de vrijetijdsector een visie opstellen voor de vrijetijdseconomie. Dat alles in dat buitengebied. Het tweede speerpunt in mijn portefeuille is de sport. Op het gebied van sport is

verduurzaming en kostenbeheerspunt het item voor 2023. Die verduurzaming vindt onder andere plaats door over te schakelen met de buitensportaccommodaties op ledverlichting. Maar ook bij Zwembad Jaspers – die kwam ook al een keer langs net in de eerste termijn – is de toekomst en verduurzaming een belangrijk item. Daarvoor komen we voor de kadernota met concrete plannen naar de raad een ook de komende donderdag in de reguliere raadsvergadering staat het zwembad op de agenda. Dan het derde speerpunt in mijn portefeuille is de openbare ruimte.

De voorzitter: Mevrouw Ten Dolle heeft een interruptie.

Mevrouw Ten Dolle: Voorzitter, ik word toch even weer getriggerd. In de eerste termijn heb ik er ook naar gevraagd: waar vinden wij in de begroting de subsidiebedragen van Zwembad Jaspers terug? Want daar heb ik net misschien geen antwoord op gekregen, maar aangezien u het aanhaalt als belangrijk speerpunt zijn we daar wel benieuwd naar.

De voorzitter: De wethouder.

De heer Wassink: Die is zeker te vinden, maar als u me nu vraagt op pagina X of Y, dat vind ik echt een technische vraag, die kan ik u niet ter plekke beantwoorden.

Mevrouw Ten Dolle: Die mag u mij schriftelijk doen toekomen.

De heer Wassink: Nou, die wil ik u graag schriftelijk doen toekomen. Dan ga ik nog even naar mijn derde speerpunt, de openbare ruimte. Daar staan we de komende jaren voor de uitdaging om vooral die openbare ruimte aanpassen aan het veranderende klimaat en ook de biodiversiteit willen we daar vergroten. Daar hebben we de afgelopen maand natuurlijk de klimaatadaptatiestrategie voor vastgesteld en ook de groenstructuurvisie. Op basis van die beide documenten gaan we nu aan de slag in de openbare ruimte en dat doen we door dit mee te nemen in de projecten die er komend jaar op stapel staan, zoals onder andere de herinrichting van De Pas, de Groenloseweg waar we aan de slag gaan en de Hakkelerkamp-Oost. Daarnaast gaan we de langlopende discussie over de groensnippers op een zorgvuldige manier het komend jaar afronden. Dit even een paar speerpunten, ik heb er eigenlijk nog wel veel meer, maar ik heb de drie belangrijkste uitgelicht. Dan wil ik nog op een aantal specifieke vragen ingaan die zijn gesteld en dan begin ik even bij Morgen. Er werd gevraagd ten aanzien van de kostenbeheersing in het sociaal domein en er werd de opmerking gemaakt: of wordt er alleen maar naar kosten gekeken en wordt er ook nog gekeken naar de juiste zorg? Nou, sterker nog, wij zetten vooral de juiste zorg voorop, dus iedereen die zorg nodig heeft vinden wij dat die de juiste zorg moet krijgen. Dat zie je onder andere terug in de aanbesteding die we hebben gedaan in het sociaal domein waarbij eerst partijen zijn geselecteerd op kwaliteit en pas in de tweede plaats of in de laatste plaats is gekeken naar de kosten. Dus kwaliteit staat voorop en uiteraard willen we natuurlijk ook de kosten zoveel mogelijk beheersen, maar kwaliteit gaat voor. U vroeg om een aantal updates, onder andere Terra Temporalis. Nou, daar kan ik u melden dat er op korte termijn gesprekken gaan plaatsvinden tussen de Stichting Terra Temporalis en de omgeving. Die gesprekken zijn bedoeld om de partijen dichter bij elkaar te brengen en om daarmee ervoor te zorgen dat we op korte termijn ook voor Terra Temporalis stappen kunnen zetten voor het museum wat daar potentieel staat. Daar willen we stappen in zetten, maar daarvoor zijn eerst goede gesprekken nodig. Die gesprekken gaan nu gevoerd worden op korte termijn is de bedoeling tussen de stichting en de omgeving. Het college heeft gezegd: als die stappen positief zijn, als men laat zien, wij gaan echt serieus die participatie oppakken en we gaan elkaar benaderen, dan is het college bereid om het bestemmingsplan in procedure te nemen. Want daar hint u volgens mij op met uw vraag. Dus daarmee is denk ik ook goed om te weten dat de coalitie bereid is om over de schaduw heen te stappen zoals die in het collegeprogramma is opgenomen. Want daarin staat opgenomen dat het bestemmingsplan pas in procedure wordt genomen als de financiering rond is. We hebben allemaal kunnen lezen ook in de krant en we hebben ook van Terra Temporalis, van de stichting meegekregen dat je dan in een vicieuze cirkel komt als je eerst wil wachten tot de financiën rond zijn, want de potentiële geldschietters ... O, daar valt mijn kaartje. Mijn pinpas, wordt hier al gezegd. Want dan komen we in een vicieuze cirkel als we eerst moeten wachten tot de financiën rond is en dan pas het bestemmingsplan in procedure brengen, want dan gaat het niet werken. Onder voorwaarden zijn

we dus bereid om het bestemmingsplan in procedure te brengen en de grootste voorwaarde daarbij dat er serieuze gesprekken worden gevoerd tussen Terra Temporalis en de omgeving. U heeft ook gevraagd om de kleiput.

De voorzitter: De heer Van Nijkerken heeft een interruptie.

De heer Van Nijkerken: Voorzitter, nou, beweging in het dossier, dat klinkt al als muziek in de oren, zullen we maar zeggen, dus daar zijn we blij mee. Maar u stelt daar nadrukkelijk wel een voorwaarde bij en die vat ik even samen onder het kopje participatie. Ik ben dan toch benieuwd of u daar nog iets over kunt zeggen. Want participatie, je kunt eindeloos door blijven participeren zolang bepaalde mensen in de omgeving, dat is hun goed recht, het oneens zijn met wat daar gebeurt, of met delen van wat daar gebeurt. Er is in het verleden al heel veel participatie geweest, dus heeft het college dan daarbij ook een concreet beeld van wat dat precies wel en niet moet inhouden, dus wat er nog toegevoegd moet worden op dat vlak? Want het is denk ik iets te kort door de bocht om te zeggen: als er maar fatsoenlijk wordt geparticipeerd, dan is er misschien een opening, enzovoorts. Maar u weet net als ik, of net als wij, dat het bij heel veel mensen gewoon gaat: als ze geen gelijk krijgen, dan is er niet goed geparticipeerd. Zo blijven we elkaar ook eindeloos bezighouden, dus kunt u daar wat concreter in worden hoe het college daarin staat?

De voorzitter: De wethouder.

De heer Wassink: U stelt daar een terechte vraag. Participeren is nog niet zo eenvoudig en het is zeker niet zo dat je elkaar altijd op honderd procent gaat benaderen, dat weten we ook, hè. Je hebt altijd tegenstanders en voorstanders voor een plan. Maar waar het hier om gaat dat wij vinden dat er eerst serieus met elkaar gesproken ... (*audio valt weg*) Ja, ik ben er weer. Dus wij vinden dat er eerst serieus met elkaar gesproken moet worden en dat de partijen moeten onderzoeken hoever zij elkaar kunnen benaderen. Of dat honderd procent gaat lukken kan ik niet voorzien, maar wat ik wel heel belangrijk vind is dat het proces gewoon goed is gevoerd en dat men in ieder geval het uiterste heeft geprobeerd om elkaar zo dicht mogelijk te benaderen. Waar dat precies uitkomt, dat kunnen we nu nog niet voorspellen, maar wij vinden dat dat in ieder geval de eerste voorwaarde is. Dan stelt u ook vragen over de kleiput, de update daarover, hoe staat het daarmee. Daar zijn we zover dat we hebben een klankbordgroep gehad, hè. Dat is misschien even een stapje terug, we hebben natuurlijk een paar jaar gehad dat het best ingewikkeld lag met de kleiput nadat het stil werd gelegd, dat de vraag kwam: hoe nu verder met de kleiput? Daar is de klankbordgroep voor opgericht, daar zit het waterschap in, daar zit de gemeente in en er zit een vertegenwoordiging vanuit de omgeving in. Dit alles ondersteund door een onafhankelijk bureau, een gerenommeerd bureau met twee professoren erin. Dat bureau heeft alle opmerkingen van de klankbordgroep verzameld en heeft dat bij elkaar gevoegd met alle opmerkingen, vragen, mitsen en maren, in een rapport waarin drie scenario's waren voor de kleiput. Afgelopen klankbordgroep heeft de klankbordgroep unaniem gekozen voor een van die drie scenario's. Daarmee zijn we denk ik op een heel mooi punt. Uiteraard, er zaten natuurlijk wel een aandachtspunten bij, dat is ook duidelijk. Ik bedoel, ze hebben gekozen voor het scenario met een aantal aandachtspunten, maar daar was in ieder geval duidelijkheid over en de volgende stap die nu gezet moet worden is om dit scenario uit te werken in een concreet inrichtingsplan. Die stappen gaan nu gezet worden, daarvoor is de gemeente nu aan zet om op korte termijn zo'n concept inrichtingsplan op te laten stellen. Daar zullen we ook weer bij ondersteund worden door een goed bureau. Vervolgens op het moment dat dat concrete inrichtingsplan er ligt, een concept, dan gaan we weer de participatie opstarten, in die zin dat er voorlichtingsbijeenkomsten komen waarin precies wordt uitgelegd hoe dat inrichtingsplan eruit komt te zien en waar ook vragen kunnen worden gesteld en opmerkingen kunnen worden geplaatst. Dat is de stand waar we nu zijn. Dan kan ook iedereen weer meepraten, hè, dus ook de omgeving weer.

De voorzitter: De heer Van Nijkerken.

De heer Van Nijkerken: Voorzitter, misschien niet om nu al te lang bij stil te staan, daar hebben we nog een tweede termijn voor, want dit klinkt alleszins redelijk wat u nu te berde brengt, maar dan kan

ik de woede van de klankbordgroep niet helemaal plaatsen. Dus misschien is dat iets waar we nog op door kunnen praten.

De voorzitter: Dank u wel. De wethouder.

De heer Wassink: Ja, daar ben ik zeker toe bereid, maar ik vind het jammer als daar woede wordt ervaren, want volgens mij hebben we een heel goed overleg gehad in eerste instantie.

De voorzitter: Mevrouw Ten Dolle heeft ook een interruptie.

Mevrouw Ten Dolle: Dank u wel, voorzitter. Nu we het over de kleiput hebben, ik kijk ook even naar mijn collega hier aan de linkerkant van Voor Winterswijk, ik quote even Voor Winterswijk: "Vuile grond eruit en op de blote knieën naar de buurt om excuses te maken. Het is niet alleen een hoofdpijndossier, maar compleet mislukt project. Het zou het college en de gemeente sieren als ze het zouden durven toe te geven." Bent u het met me eens dat we hier kunnen spreken van een mislukt project en bent u het ook met me eens dat de klankbordgroep iets anders is voorgehouden, namelijk dat zij ook bij de uitwerking van de scenario's, dus hoe gaan we verder met die scenario's, mochten meeparticiperen. Dat is volgens mij ook een van de beloften en afspraken destijds geweest van de gemeente, dus op het moment dat er een scenario ligt en de stekker eruit trekken van de klankbordgroep, dat vind ik bijzonder. Want wat zijn we nu aan het doen? Ze mogen straks weer meepraten op het moment dat we naar de uitwerking gaan, dan zijn we toch schijnparticipatie aan het doen? Kunt u dit toelichten? Want ik word hier dus best wel pissig over en ik denk dat mijn collega hier aan de linkerkant hetzelfde heeft.

De voorzitter: Wethouder Wassink.

De heer Wassink: De coalitie heeft in het coalitieakkoord afgesproken dat wij niet de kleiput weer leeg gaan scheppen, om daar meteen maar helderheid over te geven. Dat zou onverantwoord zijn gezien de maatschappelijke kosten, je hebt het dan over een tweetaal miljoen euro. Dus dat is in het coalitieakkoord afgesproken en voor mij als wethouder is het coalitieakkoord leidend, dus daar ben ik mee aan de slag gegaan. De drie scenario's, ja, die voorzien daar ook in, dus die passen daar prima in en ook het scenario wat gekozen is, dus dat is geen enkel probleem. Wij gaan de grond die in de kleiput ligt netjes afdekken met een grondlaag. Of dat dan klei of zand moet worden, dat gaan we nog even nader verkennen, dat was een van de aandachtspunten vanuit de klankbordgroep de afgelopen keer. Aanvankelijk stond er in de plannen zand, nou, zij vroegen nadrukkelijk: kan dat ook met klei? Nou, dat gaan we nog verkennen en als het met klei kan, dan doen we het met klei, om het maar heel even heel simpel te zeggen. Dus dat één ding vanuit de klankbordgroep. Dan zegt u: de klankbordgroep terzijde geschoven. Nee, het zit denk ik iets anders. Op het moment dat er onduidelijkheid was over welke kant moet het op met de kleiput hebben wij een klankbordgroep ingericht, met waterschap, met gemeente, met de omgeving en een gerenommeerd bureau die het ondersteunde. Die hebben nu met het gekozen scenario eigenlijk nu een hele belangrijke stap gezet in hun werk door de keuze voor het scenario. Dit scenario moet nu eerst even netjes vertaald worden in een concreet inrichtingsplan en dat is dan een conceptinrichtingsplan, want iedereen kan daar nog weer zijn mening over geven. Dus dat is nu gewoon de stand van zaken waar we zijn en volgens mij ook de juiste stap die we nu zetten.

De voorzitter: Mevrouw Ten Dolle.

Mevrouw Ten Dolle: Voorzitter, laatste keer dat ik hier nu wat over zeg, ik ga hier nog wel een andere keer op door, mogelijk met een interpellatiedebat. Maar ik krijg geen duidelijk antwoord op mijn vraag. Bent u het niet met me eens dat de afspraken die zijn gemaakt met de klankbordgroep, namelijk ook dat er verder wordt gepraat op het moment dat er een scenario wordt gekozen, dat de gemeente dan in één keer de stekker eruit trekt – letterlijk bij de vergadering, ik heb de notulen gelezen – dat dat dan niet echt de participatie is zoals afgesproken is. U heeft het woord vol, het hele coalitieakkoord staat vol met participatie, participatie, maar wat is hier nou daadwerkelijk de participatie? Drie uitgewerkte scenario's, ze mochten er één aanwijzen, daarna is het klaar en tot ziens?

De voorzitter: De wethouder.

De heer Wassink: Ja, ik denk dat ik een beetje ga herhalen. We hebben die klankbordgroep opgericht om samen met ons ervoor te zorgen dat wij de goede keuze maken voor de kleiput voor de toekomst. Nou, die keuze wordt nu gemaakt door een bepaald scenario te kiezen als klankbordgroep en dat gaan we nu netjes uitwerken. En ja, volgens mij is het wat het is op dat punt, dus volgens mij doen wij netjes participatief wat we willen met elkaar.

De voorzitter: De wethouder gaat door.

De heer Wassink: Ik kijk nog even, want Morgen had nog een aantal vragen meer gesteld. O ja, onder andere over risicogestuurd rioolbeheer. Ook volgens mij het CDA had daar ook een vraag over, dan kan ik dat in één keer pakken. Ja, de VVD over de rioolheffing, die pak ik er dan meteen maar even bij. Het komend jaar willen wij inderdaad aan de slag met risicogestuurd rioolbeheer. We gaan ervan uit dat ons dat kosten gaat besparen, want traditioneel is het namelijk zo dat buizen, dat het riool vervangen wordt als ze een bepaalde leeftijd hebben bereikt, maar in de praktijk blijkt dat het dan lang nog niet altijd zover is dat je het moet gaan vervangen. Daarom ga je aan de slag met risicogestuurd rioolbeheer, want op sommige plekken kun je best nog wel even wat meer risico lopen door wat langer te wachten. Neem bijvoorbeeld een achterafstraatje waar het niet zo dramatisch is als daar een keer wat misgaat met het riool. Heel wat anders bijvoorbeeld als je nou de Rondweg Zuid neemt, als daar een rioolbuis onder zit, dan wil je geen enkel risico nemen. Dus risicogestuurd rioolbeheer gaat ervan uit: waar kun je wat meer risico nemen en waar wat minder? Op basis daarvan kun je soms wat langer door met het bestaande riool en dat levert je geld op. Dan kom ik meteen uit bij de rioolheffing.

De heer Van Nijkerken: Voorzitter?

De voorzitter: Mijnheer Van Nijkerken.

De heer Van Nijkerken: Dat betekent dat ons vermoeden dat kakbuurten voorrang krijgen toch bewaarheid gaat worden?

De voorzitter: De wethouder.

De heer Wassink: Nou, ik kan uw conclusie niet helemaal volgen, maar volgens mij in dat achterafstraatje kan ook iemand, zoals u hem omschrijft, ook wonen, dus volgens mij gaat daar niet om. Het gaat erom: waar zijn aanvaardbare risico's en waar niet, om het maar zo te zeggen. Dan even meteen door naar de rioolheffing. Er werd gesteld: de rioolheffing gaat de lucht in. Ja en nee. Het antwoord is eigenlijk nee, want wij indexerende de rioolheffing. Kijk, de kosten gaan de komende jaren voor iedereen de lucht in, dus ook voor de gemeente, dus ook voor de materialen die we nodig hebben bij het rioolbeheer. De indexatie van 3,7 procent die wij hanteren is echt nog redelijk beperkt, maar die vinden wij dus wel realistisch. Dan heb ik denk ik de vragen van Morgen inmiddels gehad. Oh nee, het Vrijheidspark nog.

De voorzitter: Mevrouw Prinsen heeft een vraag voor u.

Mevrouw Prinsen: De wethouder deed al een voorzichtige stap dat er nog een vraag van het CDA lag, die ligt er inderdaad nog, wanneer het college inzicht zou kunnen gaan geven in wat het risicogestuurd rioolbeheer ons zou kunnen gaan besparen.

De heer Wassink: Bedankt, ja, die heb ik inderdaad even daarbij overgeslagen. We gaan daar het komend jaar mee starten, met risicogestuurd rioolbeheer. Dat betekent dat we in de loop van volgend jaar daar wat meer zicht op gaan krijgen en ik hoop dat wij bij de volgende begroting, dat we dan die ervaringen al in de begroting kunnen stoppen en dan dus ook wat meer zicht kunnen geven wat het gaat besparen. Maar ik zegt er meteen bij, dat hangt ook een beetje af van de staat van het riool, hè?

Kijk, op het moment dat wij nu net alles hebben vervangen, ja, dan gaat het de komende jaren ook niks opleveren, want dan gaan we de komende jaren op die plekken sowieso niet wat doen. Dus het gaat ons vooral wat opleveren op plekken waar we normaal gesproken op korte termijn wat zouden moeten gaan vervangen volgens norm en waar je misschien met risicogestuurd rioolbeheer wat kunt gaan besparen. Maar in de loop van volgend jaar hoop ik daar wat meer duidelijkheid over te kunnen geven. Dan, Voor Winterswijk, de voortgang van de gebiedsgerichte aanpak. Volgens mij heb ik daar het nodige van gezegd net al. Dan kijk ik nog even naar het CDA, u had ook een vraag over het wegenbeheerplan, of dat de planning gaat veranderen. Nou ja, het is nu zo dat we op dit moment in het vierde kwartaal zijn we het aan het inventariseren, onze wegen, of het inspecteren om het beter te zeggen. Daaruit moet blijken of er nu meer of minder onderhoud nodig is het komend jaar, dus op basis daarvan kan eventueel de planning ook aangepast worden. Maar dat zal de komende maanden nog moeten blijken. Dan stelde u ook een vraag over de WUH en ook de VVD stelde een vraag over de WUH, dus die ga ik ook even een beetje combineren. Allereerst, wij hebben een subsidierelatie met de WUH en daar hebben we een kleine 60.000 euro nu voor opgenomen in de begroting. Die 60.000 euro is gebaseerd op wat wij afgesproken hebben met de WUH, dus wat wij van hun verwachten. Nu is het zo dat de WUH ook meer doet, ook meer dingen dan wij als gemeente van hun vragen. Een deel, dan moet ik even een stapje terug, want we vragen ook soms wel eens wat extra's. Bijvoorbeeld de Oekraïners, de inzet, daar wordt ook wel eens op gehint, dan vragen wij wat extra's bovenop de subsidierelatie en dat vergoeden wij ook. Ik geloof dat mevrouw Prinsen dat ook noemde. Dan wordt het dus extra vergoed, dus laat dat even duidelijk zijn. Daarnaast hebben wij nog het komend jaar nog 10.000 euro extra opgenomen voor de WUH, net zoals Present en voor Humanitas, zoals we dat in een motie twee jaar geleden, als ik het goed zeg ... Een jaar geleden nog maar? Ja, een jaar geleden hebben aangenomen dat zij die 10.000 extra zouden ontvangen. Dan even terug naar die 60.000 euro, die is dus gebaseerd op hetgeen wat wij van de WUH vragen en we zijn van mening dat de WUH het ook kan doen met dat bedrag wat daarvoor staat. Dat neemt niet weg dat de WUH best wel wat meer dingen doet en ook hele goede dingen wel, maar dat zijn dus niet zaken waar wij als gemeente voor vragen. Dus het college vindt het dan ook niet voor de hand liggend dat wij als gemeente daar ook meteen voor zouden moeten meebetalen. Dus u vroeg: wat vindt u van de brief? Nou, het college stelt dus voor om daar niet mee in te stemmen, dus om niet het volledige bedrag te honoreren wat de WUH vraagt, want als gemeente hebben we daar ook niet om gevraagd. Dan nog even over de vrijwilligersvergoeding, ook daar heeft de WUH wat over gevraagd en daar kwam het CDA mee: hoe zit dat dan? Kijk, in eerste instantie vindt het college, vrijwilligers zijn vrijwilligers. We hebben in Winterswijk circa zeventuizend vrijwilligers, dus om voor al die vrijwilligers een vrijwilligersvergoeding te verschaffen, dat is natuurlijk niet reëel en dat wordt ook niet door het CDA gevraagd, dus dat even voor alle duidelijkheid. Maar soms heb je, zoals de Oekraïners die u net al noemde, de inzet daarvoor, hebben wij één keer een noodvraag gesteld – dat is een paar keer gebeurd als gemeente – aan een partij dus als de WUH: kunnen jullie ons helpen in deze acute situatie? De inzet voor Oekraïners is denk ik een heel mooi voorbeeld daarvoor. Het was een acute situatie waarbij wij hun te hulp hebben gevraagd en in zo'n situatie, wat echt een incident is, ja, dan zou je ook met elkaar in gesprek kunnen gaan: WUH, wat hebben jullie van ons nodig als gemeente om dat goed uit te kunnen voeren? Als zij in zo'n situatie vragen om ook een beperkte vergoeding voor hun vrijwilligers, dat er acuut wat moet gebeuren en iets wat ook heel veel inzet vraagt van een aantal vrijwilligers, nou, dan vind ik, dan kunnen we daar prima over in gesprek. Maar als college vinden we wel dat dat maatwerk is. Wij willen niet standaard een vrijwilligersvergoeding gaan verstrekken aan alle vrijwilligers die iets doen waar wij bij betrokken zijn, want dan kun je uiteraard op een dusdanige inzet komen waar ik mee begon, want we hebben zeventuizend vrijwilligers in Winterswijk.

De voorzitter: Mevrouw Prinsen.

Mevrouw Prinsen: Dank u wel, voorzitter. Het CDA heeft ook niet gevraagd om daar echt letterlijk elk uurtje factuurtje van te maken en dat is ook zeker niet de bedoeling. De wethouder hoor ik zeggen: dan kunnen we daarover in gesprek. Maar is het college dan bereid om in dat soort gevallen dat gewoon ook actief op tafel te leggen en niet af te laten hangen van of een organisatie, of dat nou de WUH is of een andere club, dat die daar zelf om vragen. Ik bedoel, ik ken ook een beetje de Winterswijkse bescheidenheid, er wordt niet heel snel gevraagd om geld voor vrijwilligers en juist

omdat vrijwilligers worden langzamerhand schaarser, als gemeente vragen we wat van hen, om dat daar gewoon ook actief op tafel te leggen en niet af te laten hangen van het feit of zij het vragen.

De voorzitter: De wethouder.

De heer Wassink: Ja, terechte vraag. Op het moment dat wij een acute vraag hebben en die is dus ook urgent, die anders inzet zou vergen van ons ambtelijk apparaat, een forse inzet, dan vind ik het terecht dat wij dat ook gewoon op tafel leggen. Dus ik wil dat zeker meenemen in de gesprekken die we met dat soort situaties hebben. Dat zijn natuurlijk incidenten, hè, dat zal natuurlijk incidenteel plaatsvinden en niet regelmatig, want dan, als het een vast iets is, dan nemen we het gewoon mee in de overeenkomsten, dan maken we gewoon afspraken met de partijen daarover en daar zit geen vrijwilligersbijdrage in. Maar in die urgente klussen, noodsituaties, dan wil ik die zeker op tafel leggen. Volgens mij ben ik daarmee door de vragen in mijn portefeuille gekomen, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Ten Dolle heeft nog een vraag.

Mevrouw Ten Dolle: Ja, één aanvullende. Ik hoorde u heel mooi de introductie doen, de drie speerpunten uit de portefeuille: buitengebied, sport en openbare ruimte. Maar ik heb zorg daarin gemist. Kunt u daar nog wat over zeggen?

De voorzitter: De wethouder.

De heer Wassink: Ja, daar kan ik van alles over zeggen, want ik heb tien onderwerpen in mijn portefeuille, dus ik moest een beetje beperken met de speerpunten uit te lichten. Maar ik heb inderdaad ook een zorgdeel daarin zitten, de Wmo, volksgezondheid zit erin en daar liggen ook urgente vraagstukken. Ik hoorde het ziekenhuis al even voorbijkomen, daar kwamen geen vragen over, maar dat werd wel ergens genoemd. Daar zijn we natuurlijk heel actief mee bezig, samen met het SKB, om te kijken: hoe kunnen wij het ziekenhuis in de toekomst volwaardig hier in Winterswijk houden? Daar zijn we over in gesprek met het SKB en met name daar zetten we heel sterk in op het versterken van het netwerk rond het SKB en rond de hele zorg hier in Winterswijk en omgeving, dus daar ligt ook een belangrijk speerpunt. Ik kan alvast verklappen, wij gaan daar binnenkort ook waarschijnlijk op excursie naar Amsterdam, de Krijtmolenalliantie schijnt een heel mooi voorbeeld te zijn van hoe je zo'n netwerk kunt versterken. Daar zult u vast meer van horen dan binnenkort. Een ander punt in mijn portefeuille op het gebied van zorg is de Wmo, ook een belangrijke. We weten allemaal, daar gaat veel geld in om. Daar ligt ook de balans waar ik net al even met de beantwoording van de vraag van Morgen een beetje op terugkom: enerzijds wil je de juiste zorg leveren aan degenen die de juiste zorg nodig hebben, aan de andere kant ga je toch zoeken naar de kostenbeheersing. Je wilt ook de kosten enigszins in de hand houden. Dus dat is zoeken naar de juiste balans, waarbij we erop koersen om stijgingen af te vlakken van kosten en daar waar mogelijk in de toekomst te laten dalen. Ik hoop dat dat voldoende antwoord is op uw vraag.

De voorzitter: Mevrouw Ten Dolle.

Mevrouw Ten Dolle: Eén korte aanvullende. Bij de Wmo, daar zien we in de begroting natuurlijk dat eigenlijk de bezuinigingen van vorig jaar, de half miljoen geloof ik als ik het goed zeg, vijf ton, een extra negatieve is, omdat die het niet gehaald zijn. Lijkt het reëel voor dit jaar om dat wel te halen in de kostenbeheersing?

De voorzitter: De wethouder.

De heer Wassink: De bedragen die nu in de begroting staan zijn wat ons betreft reële bedragen.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Wassink. Dan gaan we door naar de volgende spreker namens het college, wethouder Schepers.

Mevrouw Schepers-Janssen: Voorzitter, het college heeft in deze begroting ruim aandacht voor de bestaanszekerheid van onze inwoners. Armoede is helaas geen nieuw fenomeen en ook energiearmoede is niet nieuw, maar de huidige crisis heeft er wel voor gezorgd dat er extra focus op deze thema's is gekomen. Deze extra focus laat niet alleen zien hoeveel mensen er al in armoede zitten, maar ook hoeveel mensen er nu snel dichtbij armoede komen. Mensen die van loonstrook naar loonstrook leven met de vrees om in armoede te geraken. Een angst die reëel en invoelbaar is voor iedereen. Dit knaagt aan de bestaanszekerheid. Met het uitgangspunt dat iedereen recht heeft op een fatsoenlijk leven waarin je echt mee kunt doen in onze samenleving hebben een vertaling gemaakt naar concrete acties. De invoering van de Winterswijkpas is daar één van. PvdA had het daarover: hoe gaan we dat dan doen? We gaan dat samen, we staan aan de vooravond van die invoering, maar we gaan dat samen uitwerken met onze sport- en culturele verenigingen en met het mkb om een zo breed mogelijk aanbod te creëren voor onze inwoners. De meedoenregeling van volwassenen is een volgend voorbeeld. Het CDA vroeg daarnaar: kunnen we een lijst opstellen met onze verenigingen? Nou is participatie op heel veel verschillende manieren vorm te geven, dus we kunnen echt in communicatie aangeven: wat is er nou mogelijk met die meedoenregeling? Maar die lijst zal nooit limitatief zijn, die is heel breed in te vullen. Dus we kunnen samen met sportverenigingen, met het culturele leven echt het aanbod in beeld brengen, maar dat is hetzelfde aanbod als waar u en ik gebruik van kunnen maken, dat is de bedoeling van de meedoenregeling.

De voorzitter: Mevrouw Prinsen.

Mevrouw Prinsen: Dank u wel, voorzitter. Wat ik me zou kunnen voorstellen is dat bijvoorbeeld verenigingen – dan heb ik het dus niet alleen over sportverenigingen, muziekverenigingen, toneelverenigingen, alle verenigingen die we hebben – dat die misschien wel bereid zouden zijn om juist ten behoeve van deze doelgroep waarvoor het anders financieel niet haalbaar is, om daar ook maatwerk voor te leven. Ik zou me ook kunnen voorstellen dat het voor mensen die op dit moment nog niet bij een vereniging of ergens aan deelnemen, dat het misschien ook gewoon een drempel is om te bekijken: wat kan ik er dan mee? Dus om daar gewoon juist een handje in te helpen om de drempel zo laag mogelijk te maken, vooraf inzicht in: wat kan er wel, wat kan er eventueel niet? Dat kan mensen ook op ideeën brengen en vandaar dat wij graag zouden zien dat dat gewoon al concreet, zo makkelijk echt voorgeschoteld wordt als het ware dat het heel makkelijk wordt om daaraan deel te nemen. Dus het gaat er niet om dat het hetzelfde aanbod is waar u en ik gebruik van kunnen maken, maar dat het gewoon inzichtelijk is en laagdrempelig wordt om daarin te stappen en dat er misschien juist ook wel maatwerk mogelijk is. Daarom zouden wij graag dat concrete overzicht willen laten opstellen.

De voorzitter: De wethouder.

Mevrouw Schepers-Janssen: Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat we het dan hebben over een soort van combinatie tussen de Winterswijkpas en de meedoenregeling. Want de meedoenregeling maakt participatie mogelijk op een reguliere manier. De Winterswijkpas zorgt ervoor dat drempels lager worden, er zitten misschien aanbiedingen in van sportverenigingen, cultuurverenigingen, dat soort. Daar willen wij goede communicatie op zetten. Dus als u dat ook daarmee bedoelt, dan zijn we het volgens mij eens. Want zo willen we er wel mee omgaan, goede communicatie over deze twee regelingen.

De voorzitter: Mevrouw Prinsen.

Mevrouw Prinsen: Goede communicatie is natuurlijk een breed begrip, maar als dat gewoon betekent dat mensen ergens goed duidelijk kunnen vinden wat ze daarmee kunnen doen, dan zijn we het inderdaad eens.

Mevrouw Schepers-Janssen: Dank u wel. We leveren ook ons aandeel in de vluchtelingen crisis en bij de opvang van de Oekraïense vluchtelingen, waarmee we als gemeente onze verantwoordelijkheid nemen, zoals we dat eigenlijk altijd hebben gedaan. Daar waar het rijk nog steeds gemeenten laat weggelaten met het niet nemen van verantwoordelijkheid, neemt Winterswijk deze

verantwoordelijkheid wel op zich. We blijven echter wel inzetten, zowel regionaal als landelijk, op een betere spreiding van onze vluchtelingen. De nieuwe inkoop van de jeugd vraagt van zorgaanbieders een andere manier van werken, maar dat wordt ook van ons gevraagd als gemeente. Het komende jaar gaan we samen met onze zorgpartners stappen zetten richting nieuwe, innovatieve zorgvormen die ten goede komen aan de jeugd die is aangewezen op deze jeugdzorg. Daarbij is kwaliteit van de jeugdzorg belangrijk en uiteraard ook de kostenbeheersing. Die twee gaan hand in hand. We blijven inzetten op kansengelijkheid voor onze jeugd, via de opgave Armoedevrij en Drempelvrij, het Preventieplatform Jeugd en de NPO-middelen bijvoorbeeld. Over de opgave Armoedevrij en Drempelvrij stelde Voor Winterswijk nog een vraag. Ik denk dat ik kan toezeggen dat we dat in een politiek forum kunnen gieten, zodat jullie allemaal meegenomen worden in de ontwikkelingen binnen die twee opgaves.

De heer Van Nijkerken: Voorzitter, mag ik één vraag stellen?

De voorzitter: Ja, hoor. Mijnheer Van Nijkerken.

De heer Van Nijkerken: Even over het toch wat u net zegt over de jeugd. Ik heb het even op me laten inwerken, maar ik stel de vraag toch, want het is me iets te makkelijk, dat: ja, we gaan de jeugd – mijnheer Wassink zei daar ook zonet al iets over – we doen ons best ook voor de jeugd, maar we moeten ook de kosten in de hand houden. Op zichzelf snap ik dat, maar waarom eindigt dan elke zin of elke alinea in dit kader in de begroting – en ik kan daar wel een stuk of zes plekken aanwijzen – elke keer met: zodat in ieder geval zo weinig mogelijk beroep wordt gedaan op dure voorzieningen. Lees: zodat de deur in ieder geval zo dicht mogelijk is. Daar eindigt elke alinea mee. Dus dan kunt u wel vertellen dat u de echte hulp zo belangrijk vindt, maar waarom is dat dan steeds het sluitstuk van de alinea, waarom legt u daar op die manier zoveel nadruk op? Want dan lijkt het echt te gaan, ik krijg toch een beetje het tranentrekkende gevoel van de zorgverzekeraar die vindt dat blinde mensen zes keer per jaar geherindiceerd moeten worden, om maar te zorgen dat ze de best passende zorg krijgen. Ik geloof daar helemaal niets van. Dat gevoel geeft u ons in ieder geval ook door elke keer weer te eindigen met: zodat er zo weinig mogelijk beroep wordt gedaan op dure voorzieningen. Wat als die dure voorzieningen effectief zijn, wat is daar mis mee?

De voorzitter: De wethouder.

Mevrouw Schepers-Janssen: Uitgangspunt is dat ieder kind de zorg krijgt die die nodig heeft en als dat een dure voorziening is, dan is dat een dure voorzieningen. Maar daar waar we kunnen innoveren en tot goede zorgvormen kunnen komen die ook onze jeugd goed kunnen bedienen, dan moeten we dat volgens mij niet nalaten te doen en als dat betekent dat de kosten daarmee omlaaggaan, lijkt me dat ook niet zo vervelend. Uitgangspunt blijft wel dat ieder kind de zorg krijgt die het ook verdient. Tot slot, voorzitter, wil ik benadrukken dat de bestaanszekerheids crisis een niet te onderschatten effect heeft op een van onze belangrijkste economische pijlers: het centrum met al zijn ondernemers. Wetende dat de ondersteunende maatregelen slechts zeer beperkt mogelijk zijn – Voor Winterswijk stelde daar ook al een vraag over – is het zaak om in te zetten op de zaken die wel kunnen. Ik noem hierbij bijvoorbeeld de centrumvisie met de uitvoeringsagenda waar onder andere de ontwikkeling van de Markt en zijn aanloopstraten in is opgenomen. Door hierop te blijven inzetten, juist in moeilijke tijden, geven we ons centrum en het mkb maximale kansen en blijven we het koopcentrum van de Achterhoek. Ik zal heel even nog kijken welke vragen ik niet heb meegenomen. Het CDA stelde nog een vraag over de schuldhulpverlening. Als het goed is heeft u een nota gezien die gaat over de intensivering van onze schuldhulpverlening, waarbij we heel erg naar de voorkant zijn gegaan en dus op de Post de eerste schuldhulpverlening doen, maar dat doen we samen met de Stadsbank, omdat de grotere schulden echt niet door onszelf alleen kunnen worden opgepakt, daar hebben we de Stadsbank als grote partner ook gewoon voor nodig. We werken daarin ook samen met onze regionale partners. Als we de schuldhulpverlening, zoals uw vraag was, helemaal naar de gemeente willen halen, hebben we echt fors meer personeel nodig, met de vraag of je dat zou moeten willen. Dan heb ik volgens mij ...

De voorzitter: Mevrouw Prinsen, u komt heel langzaam in beeld.

Mevrouw Prinsen: Het duurt even, maar het komt vanzelf goed. Ik begrijp dat als we zulke dingen zelf gaan doen, dat dat niet met de huidige formatie kan, dat begrijpen wij voorkomen. Alleen, wat ...

Mevrouw Schepers-Janssen: Ook in de huidige arbeidsmarkt niet, hoor.

Mevrouw Prinsen: Precies. Nee, maar het gaat ons even om het principe. Als het namelijk zou kunnen helpen om mensen korter in een dergelijk traject te hebben, dan scheelt dat uiteindelijk ook weer middelen. Het is natuurlijk in het kader van Armoedevrij werkt dat natuurlijk ook beter. Maar later is dat gewoon een afweging of dat wel of niet wenselijk is. Maar zegt u nou eigenlijk: dat in eigen beheer gaan doen, die optie, die laten we gewoon bij voorbaat vallen, omdat we weten dat het extra formatie kost? Want wij zien daar mogelijk nog wel voordelen in en we zouden graag zien dat als toch die hele keten wordt geëvalueerd, dat dat gewoon eventueel als optie meegenomen wordt. Nee kan uiteindelijk ook een antwoord zijn, maar we willen het wel graag bekeken hebben of daar zowel voor onze inwoners als misschien ook wel voor ons winst te behalen valt.

De voorzitter: De wethouder.

Mevrouw Schepers-Janssen: Nee, zo wil ik het niet stellen. De intensivering van de schuldhulpverlening heeft onder andere tot gevolg dat we een uitbreiding in capaciteit aanvragen en juist meer gaan doen aan de voorkant. Inderdaad in de kortlopende trajecten, maar dat doen we samen met de Stadsbank. De langlopende trajecten moet je echt daar gaan doen, omdat daar vaak veel schuldeisers bij komen kijken waar je een heel traject mee in moet en dat kan de Stadsbank gewoon beter vormgeven. Inmiddels zit er een medewerker van de Stadsbank op de Post die samen met ons Sociaal Team, inclusief de uitbreiding die daarop geformaliseerd gaat worden, die kortdurende schulden ook oppakt. Dus we hebben het heel erg naar de voorkant gehaald, we zijn daar intensiever mee bezig, maar we blijven ook gebruik maken van de Stadsbank. Dat zijn volgens mij de vragen.

De voorzitter: Mijnheer Lammers heeft nog een vraag.

De heer Lammers: Dank u wel, voorzitter. Ik had nog een vraag gesteld over de mentale weerbaarheid en dan ook met name gericht op jongeren. Ik stelde dat er grote wachtlijsten zijn bij psychologen en bij andere hulpverleningsinstanties en ik vroeg naar de mogelijkheden die de gemeente zag in lokale laagdrempelige vormen van ondersteuning. Daar was ik benieuwd naar.

De voorzitter: De wethouder.

Mevrouw Schepers-Janssen: Daarbij noemde D66 de WachtVerzachters. Die hebben wij nog niet in beeld, graag zou ik ook willen kijken of we die mogelijkheid kunnen inzetten in Winterswijk als het aansluit bij de problematiek die we zien. Op dit moment kan ik wel zeggen dat we erg weinig wachtlijsten hebben, maar volledig weg, nog niet. Maar ik heb op dit moment niet direct in beeld hoeveel wachtlijsten er precies zijn. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Schepers. Dan gaan we naar wethouder Visser.

De heer Visser: Dank u wel, voorzitter. Geachte aanwezigen, geachte raadsleden, dank voor de inspirerende woorden van de raad. U wil actie, ambitie en doelen en dat klinkt dit college als muziek in de oren. Ik wil graag beginnen met wonen, daar zijn een aantal vragen over gesteld. We zitten natuurlijk in een wooncrisis, maar gelukkig hebben we een visie, hebben we kaders en hebben we plannen. Maar u weet ook allemaal, in plannen kunnen we niet wonen, ooit al eens gezegd door een PvdA'er in Amsterdam in de jaren zeventig en het geldt nog steeds. Dat betekent dat dit college aan de slag moet, aan de slag met het realiseren van plannen. Om direct maar heel concreet te worden, we hebben ervoor gekozen om in te schrijven op 900 woningen tot 2030. Om die woningen te realiseren moet je meer plannen hebben, de VVD gaf het terecht al aan. Ik kan u zeggen dat we op dit moment voor 1200 woningen plannen hebben, dus daarmee voldoen we ook aan die 130 procent. 900 woningen de komende negen jaar, dat betekent 100 woningen per jaar. Is dat nou veel? Ik heb

even uit laten zoeken wat we de afgelopen jaren hebben gerealiseerd en de afgelopen zeven jaar hebben we gemiddeld 63 woningen gerealiseerd. Dus we moeten van 63 woningen naar 100 woningen per jaar gemiddeld, dat betekent een plus van 59 procent. Dat is enorm veel en dat vraagt om lef. We hebben met zijn allen kaders vastgesteld, we hebben omgevingsvisies, maar dat betekent dat er nu gewoon keuzes gemaakt moeten worden. Keuzes door de ambtenaren die er professioneel mee om moeten gaan, keuzes door het college, maar ook keuzes door u als raad, want als we die keuzes niet maken, halen we de aantallen niet. We hebben ook keuzes gemaakt in voor wie we gaan bouwen, bouwen naar behoefte. Die 900 woningen hebben we verdeeld. We gaan een derde sociale huur doen, een derde betaalbare koop en één derde gaat naar de rest. Een andere keuze die gemaakt is, is dat we voor inbreiding gaan en niet voor uitbreidingslocaties. Die keuze zal niet iedereen blij mee zijn, maar we kunnen hem wel onderbouwen. Je zou kunnen zeggen het is een politieke keuze, maar hij wordt vanuit de regelgeving afgedwongen, want we hebben te maken met de Ladder, dus dat betekent dat wij moeten aantonen dat er op inbreidingslocaties niet voldoende ruimte is en pas dan mag je op uitbreidingslocaties aan de gang. Dat kunnen we niet aantonen, omdat wij ...

De voorzitter: Ik zie een interruptie van mevrouw Ten Dolle.

Mevrouw Ten Dolle: Dank u wel. Ik heb even één vraag nog naar aanleiding, u gaf aan: de keuze is voor ons inbreiding. Met de behoefte die er ligt en de wooncrisis die u al aangaf, wat is dan het toekomstbeeld van Winterswijk? Gaan we naar de flats toe, gaan we naar veel hoogbouw, veel lage? Want als we alleen aan inbreiding doen, gaan we het dan wel redden? Of gaan we echt straks de hoogte in, omdat dat de keuze is geworden: inbreiding en we moeten bouwen naar behoefte en we hebben meer behoefte, dat dat past.

De voorzitter: De wethouder.

De heer Visser: Ik begrijp de vraag, u denkt dat er te weinig ruimte is in Winterswijk om te bouwen. Dat is niet het geval. Er zijn echt voldoende locaties beschikbaar. Dat je niet de hoogte in wil gaan, dat is maar de vraag. Daar moeten we over nadenken of we dat willen, want een belangrijke uitdaging die we hebben is dat we bouwen voor mensen die het ook kunnen betalen. Er is een steeds grotere groep die alleen woont en mensen die alleen zijn, om even wat cijfers te geven, op dit moment met een modaal inkomen van 38.000 euro kun je 160.000 euro krijgen van de bank. Voor die 160.000 euro kun je geen villa in een buurt van de heer Van Nijkerken, of in wat u noemde, zo'n buurt.

De heer Van Nijkerken: Dat is een achterafstraatje waar de heer Wassink het over had, of niet?

De heer Visser: Een belangrijke opdracht die wij ook hebben is om betaalbare woningen te bouwen en soms kan daar een oplossing voor zijn dat je wat meer in de hoogte bouwt. Maar dat is beslist niet noodzakelijk vanuit een gebrek aan ruimte.

De voorzitter: Mevrouw Ten Dolle.

Mevrouw Ten Dolle: Voorzitter, we hebben het vaak gehad over SMART formuleren, dat dat nog wel eens ontbrak in de begroting. Ik vind het heel SMART geformuleerd om eigenlijk de concrete vraag te omzeilen. Dat is vast niet uw intentie. Maar wat ik vroeg is: we gaan bouwen naar behoefte en alle behoefte die er ligt, betekent dat dan straks dat we meer flats gaan zien herrijzen in Winterswijk?

De voorzitter: De wethouder.

De heer Visser: Nou, we hebben niet zoveel flats in Winterswijk, dus op het moment dat je er één bouwt, bouw je al meer. Kijk, een uitdaging die we ook hebben is de stedelijke as aan de Dingstraat en het zou zomaar eens kunnen dat het daar heel passend is om wat hoger te bouwen. Keuzes had ik het over, inbreiding voor uitbreiding. Tuunternveld, daar waren een aantal vragen over gesteld en ik

heb geprobeerd aan te geven dat er voldoende ruimte is om zonder uitbreidingslocaties aan de slag te kunnen gaan. Keuzes maken, maar er zijn ook een aantal uitdagingen wat we niet in de hand hebben. De betaalbaarheid van woningen staat fors onder druk, denk aan bouwkosten die fors opgelopen zijn. De definitie voor betaalbare bouw is op dit moment 355.000 euro. Nou, ga er maar aan staan, zeker als je alleen ergens gaat wonen. Er is een uitdaging op het gebied van beschikbaarheid van bouwmaterialen, er is een uitdaging op het gebied van personeel. Als je kijkt naar de markt op dit moment, dan zie je het aantal te koop staande woningen weer iets oplopen, dat heeft misschien ook iets met seizoenspatronen te maken, maar op dit moment staan er bijna honderd woningen weer te koop. Nou, dat is lang geleden dat er zoveel woningen te koop hebben gestaan. Als je kijkt naar wat voor woningen staan er dan te koop, viel mij iets op. Er staan evenveel woningen onder de twee ton te koop als woningen boven de tweeënhalf miljoen. Als je weet dat er toch een aanzienlijke groep mensen eerder zal kijken voor een woning onder de twee ton, dan snappen we met zijn allen dat daar gewoon echt wel een probleem ligt. Een vraag van het CDA was nog: hoe zit het met de huisvestingsverordening? In december komt die in het college. Om ook even voor de mensen thuis aan te geven, in de huisvestingsverordening regel je een aantal dingen, je kijkt bijvoorbeeld: hoeveel beleggers kopen een woning, zodat ze niet naar de Winterswijkse kunnen gaan? Daar zijn allerlei instrumenten voor, daar gaan we in het college in december over spreken. Wat daar ook een onderdeel van is, is dat we kijken naar de betaalbaarheid. We kijken bijvoorbeeld naar koopgarantregelingen en naar erfpachtconstructies, dat zijn allerlei zaken die daarin terugkomen. Op het vlak van verduurzaming zijn ook ...

De voorzitter: Mevrouw Prinsen heeft een interruptie voor u.

Mevrouw Prinsen: Naar aanleiding daarvan even één vraag, want als het college ook gaat kijken naar betaalbaarheid, zit er dan bijvoorbeeld ook een component in dat mensen misschien nu wel 160.000 kunnen lenen, maar vervolgens wel een flink hoge huur mogen betalen, dat daar op een of andere manier dan een koppeling in komt en dat mensen als ze wel veel huur kunnen betalen, dat zij ook wat meer zouden kunnen besteden, of we daar dan iets mee kunnen doen als gemeente, of is dat geen onderdeel van de beoordeling?

De voorzitter: De wethouder.

De heer Visser: Dat durf ik nog niet te zeggen. Hij wordt in december in het college behandeld, ik weet niet of dit onderdeel er ook in zit. Dat ga ik navragen voor u.

De heer Van Nijkerken: Voorzitter, ik hoorde ... Ja? O, sorry.

De voorzitter: Volgens mij mevrouw Prinsen nog en dan gaan we daarna naar de heer Van Nijkerken. Ik zag u wat twijfelend kijken.

Mevrouw Prinsen: Ik weet niet of de heer Van Nijkerken op ditzelfde onderwerp, want ik had een andere vraag. Oké. De wethouder zei bouwen naar behoefte, er liggen concrete plannen. Kan de wethouder ook aangeven of er op dit moment al concrete plannen liggen voor huisvesting voor jongeren?

De heer Visser: Heel actueel, Verglasco is vorige week behandeld in het college. Verglasco heeft plannen om naar een andere plek in Winterswijk te gaan, dan komt die locatie vrij en daar wordt ook voor jongeren gebouwd. Veertien woningen die ook voor starters geschikt zijn.

Mevrouw Prinsen: Oké, dank u wel, dat is al ...

De heer Visser: En we zijn met meer locaties aan de slag.

Mevrouw Prinsen: Dat is al goed om te horen. Aanvullend daarop één vraag. Ik denk dat het nu inmiddels een jaar geleden is dat het toenmalige college een voorstel deed om de raad vertrouwelijk

bij te praten over plannen die lopen. Dat is wegens allerlei omstandigheden er uiteindelijk nooit van gekomen om die sessie te organiseren. Is de wethouder bereid om die sessie in vertrouwelijkheid aan de raad alsnog te organiseren en daar de raad bij te praten over welke plannen er nu ... Nou ja, nog niet op tafel liggen, maar die in de pijplijn zitten?

De heer Visser: Ja, ik ben daar zeker toe bereid. Ik heb overigens ook begrepen dat u in maart of april als nieuwe raad ook al bent bijgesproken over plannen, maar ik weet niet of dat ... U kijkt allemaal alsof u het vandaag voor het eerst hoort. Maar goed, om in te gaan op uw vraag. Ik ben van harte bereid om dat met u te delen. Vertrouwelijkheid is daarbij wel belangrijk, omdat in een aantal gevallen omwonenden bijvoorbeeld nog niet op de hoogte zijn gesteld en wij er wel heel veel waarde aan hechten dat we dat participatietraject wel zorgvuldig lopen.

De voorzitter: Wij gaan eerst naar de heer Van Nijkerken en daarna naar de heer Van Beek. Mijnheer Van Nijkerken.

De heer Van Nijkerken: Voorzitter, dank u wel. Ik hoor de wethouder in zijn betoog van zojuist over bouwen helemaal niets zeggen over kijken naar – en ik neem hem niks kwalijk, hoor, want ik heb eerder al begrepen dat deze begroting nog te vroeg komt voor het hebben van een visie – maar ik hoor u helemaal niks zeggen over: laten we eens kijken met elkaar naar leegstand recreatiewoningen. Er staat zoveel bebouwing op ons grondgebied waar we wat mee kunnen als het gaat om wonen waar we geen gebruik van maken. En we bouwen maar bij. Dat is precies ook wat we eerder hebben gewisseld vanavond met elkaar, we kunnen niet alles tegelijk. We kunnen niet en het Nationaal Landschap ontzien, en 1200 woningen bouwen – wat er waarschijnlijk 900 gaan worden. Waarom kijken we niet ook en waarom hoor ik u daar niks over zeggen, naar wat we hebben en of we daar niet wat mee kunnen? Bijvoorbeeld, ik noem maar eens wat, die recreatiewoningen die al lang geen recreatiewoning meer zijn, maar het grootste deel van het jaar leeg staan, eigenaren die best willen verkopen en doorschuiven. We kunnen op andere manieren, als we bereid zijn dit soort taboes te doorbreken, kunnen we ook op andere manieren kijken naar woonruimte, naar woonbehoeften. Maar waarom komt dat in uw verhaal niet voor?

De voorzitter: De wethouder.

De heer Visser: Omdat wij op dat vlak een keuze hebben gemaakt dat recreatiewoningen voor recreatie zijn. Dus vandaar is dat voor ons op dit moment geen punt van discussie.

De heer Van Nijkerken: Nou, dat vind ik ... Nou ja, dan hebben we dat gemist in ieder geval als onderdeel van de visie van deze coalitie, maar dat is prima. Maar dan mis ik nog het andere deel. Het gaat mij op dit moment eigenlijk meer om het principe waarom wij altijd alleen maar blijven praten over bijbouwen, bijbouwen en doorbouwen, terwijl wij met zijn allen ook allerlei plekken weten aan te wijzen die prima anders ingericht kunnen worden, anders vormgegeven. Nou, ik hoor het mijnheer Van Beek van Voor Winterswijk ook regelmatig zeggen, splitsen van, enzovoorts. Als we daar wat creatiever in worden, dan kunnen we terughoudend zijn omwille van ons Nationaal Landschap als het gaat om verdere versterking. Waarom doen we dat niet, waarom is die keus niet gemaakt?

De voorzitter: De wethouder.

De heer Visser: Dank voor die vraag. Inderdaad, ik had het opgeschreven, maar ik ben het vergeten om te zeggen. Wij gaan daar volop mee bezig, daar zijn we volop mee bezig. Vanuit de Omgevingsvisie Buitengebied bestaat er heel veel ruimte op dat vlak om met leegstaande bebouwing zaken te doen. We hebben met de buurtbelangenvereniging ook afgesproken om daar op korte termijn een presentatie over te geven. Recent is ook een informatieavond geweest in Meddo, de eerste in een serie van drie, waar ook wordt gesproken over leegkomende agrarische bebouwing. Dus in het buitengebied zijn we daar al volop mee bezig, maar ook binnen de kern kijken wij echt: kun je gebieden die op dit moment bijvoorbeeld in gebruik zijn voor bedrijven, zouden die niet geschikter zijn voor woninglocatie? Dus daar zijn we ook met een aantal locaties bezig, dus daar wordt zeker naar gekeken.

De voorzitter: De heer Van Beek.

De heer Van Beek: Dank u wel, voorzitter. Ik zou de heer Visser willen vragen, want met die woningbouwkosten die onder druk staan, dat eigenlijk die starterswoning nu doorschuift, dat wordt een doorstarterswoning met huisvesting voor jongeren. Zou u ook willen bekijken wat de mogelijkheden zijn om bij die goedkopere woningen te kijken of erfpacht daar uitkomst kan gaan bieden? Dan wordt de grondprijs niet gelijk in de koop meegerekend en op die manier is die prijs goed te drukken, dat die toch weer behapbaar wordt voor een hele groep die eigenlijk met smart naar een woning op zoek is.

De voorzitter: De wethouder.

De heer Visser: Nee, dat klopt, daar kijken we zeker naar. Koopgarantconstructie, maar ook erfpachtconstructies is onderdeel van de instrumenten die we gaan onderzoeken of die van toegevoegde waarde kunnen zijn.

De voorzitter: Mijnheer Sonderen.

De heer Sonderen: Dank u wel, voorzitter. U geeft ook aan: het kan nog wel eens een uitdaging worden om die honderd woningen per jaar te realiseren. Wij zijn ook wel benieuwd, ook in het kader van het ontlasten van de oververhitte woningmarkt, of u ook nadenkt over het realiseren van flexwoningen.

De voorzitter: De wethouder.

De heer Visser: Ja, daar denken we over na. We zijn onder andere in gesprek in Meddo over flexwoningen, dus dat is onderdeel van het onderzoek hoe we dat zo goed mogelijk in kunnen vullen, ja. Niet alleen in Meddo, maar ook op andere plekken denken we daarover na.

De voorzitter: De wethouder gaat door.

De heer Visser: Punt duurzaamheid zijn ook een aantal vragen over gesteld. Ook daar moeten keuzes gemaakt worden. U heeft als raad een aantal jaren geleden de keuze gemaakt voor Centrum Duurzaam Winterswijk en ik ben daar enorm dankbaar voor dat u toen die keuze heeft gemaakt, want daar hebben we nu ontzettend veel profijt van. De aanloop is daar gigantisch, mensen krijgen daar uitleg over wat de mogelijkheden zijn op het gebied van duurzaamheid en daar heeft u in het verleden een enorm goede keuze gemaakt. Winterswijk's Belang vraagt om windmolens op korte termijn. Nou, de raad heeft afgesproken dat er een moratorium is tot 2023, dan wordt dat geëvalueerd. Er speelt ook nog iets anders rondom wind op land, er wordt op dit moment nagedacht over afstandsnormen landelijk en het lijkt mij verstandig om die discussie ook even af te wachten en in 2023 komt daar een uitkomst op.

De voorzitter: De heer Te Selle.

De heer Te Selle: Nog even een aanvullende vraag. Kijk, wij konden niet meer vinden dan: we gaan het evalueren. Maar kunt u ook toezeggen dat die evaluatie ook afgesloten wordt met dat wij in ieder geval volgend jaar ook een besluit nemen of we het moratorium doorzetten, of dat we gaan kiezen voor een traject inzetten om toch windmolens te realiseren. Er staat nu niet meer dan evalueren en dat is voor ons te weinig.

De voorzitter: De wethouder.

De heer Visser: Nee, in mijn ogen, bij een evaluatie past ook een besluit. Dat besluit kan zijn of het moratorium blijft gehandhaafd, of we gaan richting windmolens, ja. Dus daar hoort in mijn ogen een besluit bij. Wat doen we dan wel? Naast de advisering die we op dit moment doen, hebben we ook

een hele concrete actie Zon op dak. De ambities zijn daar heel erg fors: voor 1 juli willen we 1 megawatt daarin realiseren. Dus dat is best een hele forse ambitie. Dan naar industrie, ook een aantal vragen.

De voorzitter: Mijnheer Van Beek.

De heer Van Beek: Voorzitter, dank u wel. Ik heb over de duurzaamheid nog een vraagje aan de heer Visser. We hebben allerlei duurzaamheidsmaatregelen die in de subsidiepot en in de leningenpot zitten waar de gemeente Winterswijk ook qua duurzaamheidsleningen een duwtje aan kan geven. Ik mis daar eigenlijk een hele mooie duurzame regeling in en dat gaat over hergebruik van water. Hergebruik van regenwater, hergebruik van het water van de douche bij wijze van spreken. We lezen in alle kranten, alle waterleidingbedrijven schreeuwen moord en brand over dat het water schaars gaat worden, ons mooie drinkwater. In België is het verplicht als je een huis bouwt dat je een put ingraaft voor regenwater op te vangen, zou u willen bezien of regenwater, of hergebruik van water in de breedste zin van het woord, in de subsidie- en leningsmaatregelen meegenomen kan worden bij de duurzaamheidslening, bij eventuele subsidies?

De voorzitter: De wethouder.

De heer Visser: Er is natuurlijk hier in Winterswijk al een regentonactie geweest, dus op dat vlak is al wat gebeurd. Ik neem mee wat uw suggestie, daar kan ik op dit moment geen antwoord op geven. Even kijken. Industrie. Het is heel erg belangrijk dat er voor de Winterswijkse bedrijven ruimte is om zich te kunnen ontwikkelen. In die paar maanden dat ik er nu zit hebben zich al verschillende bedrijven bij mij gemeld met de ambitie om iets te gaan doen. Een onderzoek waar we op dit moment mee bezig zijn is een heroverweging van de plek van het industrieterrein. Dat loopt. Daarnaast kijken we ook of we op kortere termijn kansen kunnen pakken. U heeft in de krant kunnen lezen dat de steenfabriek te koop staat en we zijn serieus in gesprek met de steenfabriek. De VVD vraagt om een financiële onderbouwing daarvan. Die ga ik u nu niet geven, die krijgt u natuurlijk wel, want uiteindelijk moet u er een besluit over nemen, maar in deze fase is dat niet zo handig om dat hier in het openbaar te delen. Dus dat komt. Een vraag van Morgen is: moet je nou alle industrie in Winterswijk doen, of kun je ook kijken in de regio? Op dit moment zitten alle industrieterreinen in de regio's vol, dus eigenlijk iedereen is bezig om te kijken of er uitbreidingsmogelijkheden zijn. Lichtenvoorde, of Oost Gelre is samen met Berkelland bezig om aan de N18 een nieuw terrein te ontwikkelen. Daar kijken wij ook in mee, wij zijn ook in gesprek in Oost Gelre, alleen dat is een samenwerkingsverband van Oost Gelre en Berkelland, daar moeten wij eerst nog uitgenodigd worden. Maar ik denk dat dat voor een aantal bedrijven wellicht een oplossing kan zijn, maar ik heb ondertussen ook ondervonden dat een aantal bedrijven echt in Winterswijk wil zetten. Ik ben laatst bij een opening geweest bij bijvoorbeeld Winterwarm, daar wordt heel duidelijk gezegd: voor onze medewerkers is het superbelangrijk dat het bedrijf in Winterswijk zit. Zo ben ik er de afgelopen maanden al meerdere tegengekomen. Maar wij sluiten het zeker niet uit, dus wij kijken echt mee naar de ontwikkelingen daar. Volgens mij heb ik de vragen dan gehad, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Visser. Dan heeft u nu weer een uur vergaderd, maar er waren niet zo heel veel vragen aan mij. Als u het goedvindt, dan kijk ik naar de leden van de raad, zal ik mijn beantwoording ook doen en dan kunnen we daarna schorsen. Ik zie geen bezwaar, dan gaan we dat doen.

De heer Bengenwoord: Er was vooral een vraag gesteld van mevrouw Ten Dolle over de jeugdboa. Ik herhaal eigenlijk tegen mevrouw Ten Dolle het antwoord wat ik u op 22 september ook heb gegeven, namelijk dat ik daar graag mee aan de slag ga. Dus als u toestaat dat we die uitbreiding doen, dan gaan we daar ook dat accent op leggen. U stelde daarnaast nog een vraag, en daar was ik blij mee, over mediawijsheden. Daar zijn we al mee bezig. De politie heeft een mobiel medialab, die komt twee of drie keer per jaar op het GKC en daar krijgen leerlingen al onderwijs mee. In het volgende IVP, integrale veiligheidsplan dat we samen met de politie en het OM met de vier gemeentes in de Achterhoek-Oost samenwerken, gaan we hier ook aandacht voor vragen. Dus voor dit hele onderwerp, want het zit bij jongeren, het zit bij de werkenden en bij ouderen. Bij de ouderen doet de

bibliotheek al veel, dat is een van de dingen die we in het integraal veiligheidsplan, omdat dit wel een onderwerp is wat de komende tijd ook in het kader van preventie mee kan gaan spelen. Dus tot zover.

Schorsing

De voorzitter: Dat gezegd hebbende, zou ik allemaal de vergadering vanaf deze plek willen schorsen. Dan nodig ik u allemaal donderdag weer uit in deze raadzaal. Ik schors de vergadering tot donderdag half acht. Dank u wel.